

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **geografia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:
Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Data przeprowadzenia wizytacji: **7-8 kwietnia 2025 r.**

Warszawa, 2025

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	15
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	25
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	32
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	35
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	39
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	41
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	43
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	46
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	48

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr hab. inż. Anna Brillowska-Dąbrowska, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Ariadna Strugielska, członek PKA
2. prof. dr hab. Mariusz Rzętała, ekspert PKA
3. dr hab. Sylwia Kulczyk, ekspert PKA
4. mgr Łukasz Jakubowski, ekspert ds. pracodawców
5. Olga Tymińska, ekspert ds. studenckich
6. mgr Magdalena Pawłowska-Tokarska, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku geografia w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2024/2025. PKA po raz piąty oceniała jakość kształcenia na kierunku. Poprzednia ocena programowa odbyła się w terminie 7-8 marca 2019 r. (uchwała nr 640/2019 z dnia 5 września 2019 r.). Wizytacja została przeprowadzona w trybie stacjonarnym.

Ocena programowa została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia kwestii w nim przedstawionych, spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z władzami Uczelni, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, nauczycielami akademickimi prowadzącymi kształcenie na ocenianym kierunku, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jak również za organizację praktyk zawodowych, a także z przedstawicielami Samorządu Studenckiego oraz z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitacje zajęć oraz dokonano oceny infrastruktury wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi, które przewodnicząca zespołu oraz eksperci przekazali władzom Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	geografia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	- nauki o ziemi i środowisku – 65% - geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 35%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	- 170h, 25 tyg., 9 ECTS – spec. naucz. Praktyki tylko na specjalności nauczycielskiej.	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	- geografia z przyrodą (specjalność nauczycielska) - geomonitoring - geoinformacja	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	57	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	2282-2823	1623-2323
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	91	65
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest	143-167	143-167

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MEiN z dnia 11 października 2022 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2022 poz. 2202).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

kierunek studiów		
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	59	59

Nazwa kierunku studiów	geografia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{5,6}	- nauki o ziemi i środowisku – 65% - geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 35%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych⁷ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	- 40h, 3 ECTS spec. nauczycielska - 130h, 7 ECTS spec. nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	- geografia nauczycielska - geografia nauczycielska z Wiedzą o Społeczeństwie - nauki o Ziemi i środowisku	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	46	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁸	1503-1684	1068-1374
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	91	43

⁵ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁶ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MEiN z dnia 11 października 2022 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2022 poz. 2202).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	102-120	102-120
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	45	45

Źródło: Raport samooceny

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu	kryterium spełnione

⁹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

kształcenia na kierunku	
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku geografia są zgodne z misją i strategią Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej, wpisując się w politykę jakości tej Uczelni. Co do zasady, misją Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej (UKEN) w Krakowie było i jest kształcenie profesjonalnie przygotowanych i ukierunkowanych na efektywne działanie studentów i późniejszych absolwentów, którzy mogliby również angażować się w problematykę społeczną, przy czym istotną rolę w tym procesie odgrywa kształcenie przyszłych nauczycieli. Strategia rozwoju Uczelni obejmuje cztery najważniejsze obszary: dydaktyki i kształcenia, badań naukowych i rozwoju dyscyplin, społecznej odpowiedzialności nauki oraz zarządzania Uczelnią. Działania strategiczne w tych obszarach mają na celu m.in.: efektywne kształcenie studentów realizowane w atrakcyjny sposób, z zastosowaniem nowoczesnych metod dydaktycznych oraz w formach umożliwiających wyposażenie przyszłych absolwentów w kompetencje niezbędne na rynku pracy oraz przygotowanie ich do elastycznego działania w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej; dążenie do doskonałości naukowej poprzez stałe wzmacnianie obszaru badań naukowych oraz rozwoju dyscyplin; zwiększenie dostępności do wiedzy oraz osiągnięć nauki, kultury i sztuki, zwłaszcza tych o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego, dla szerokiego grona odbiorców oraz zarządzanie Uczelnią pozwalające sprostać zmieniającym się realiom współczesnego Świata. Realizacji celów strategicznych sprzyja aktualna oferta dydaktyczna kierunku geografia, która obejmuje stacjonarne trzyletnie studia I stopnia oraz dwuletnie studia stacjonarne II stopnia. W koncepcji kształcenia na kierunku założono ukształtowanie absolwenta, który mając wiedzę i umiejętności z geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej rozumie relacje zachodzące między poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej, kulturowej), zna i potrafi omówić procesy, które zachodzą w przyrodzie, społeczeństwie i gospodarce w odniesieniu do różnych skal przestrzennych (lokalnej, regionalnej, ponadregionalnej, globalnej). Prowadzone w Uczelni studia geograficzne I i II stopnia mają dostarczyć odpowiedniej i aktualnej wiedzy merytorycznej i praktycznej, wdrażają studentów do działalności na rzecz społeczeństwa, pracy indywidualnej i zespołowej, przygotowują absolwentów do ról na rynku pracy, przygotowują do prowadzenia pracy

naukowej i planowania własnej ścieżki rozwoju zawodowego oraz wspierają rozwój kompetencji społecznych, które pozwalają dobrze funkcjonować we współczesnym świecie. W koncepcji kształcenia założono, że studenci studiów I stopnia po ukończeniu studiów I stopnia na kierunku geografia, uzyskują kwalifikacje pozwalające na wykonywanie prac związanych z wykorzystaniem i przemianami środowiska geograficznego na poziomie lokalnym i regionalnym. Z kolei po ukończeniu studiów II stopnia na kierunku geografia, absolwenci nabywają kwalifikacje pozwalające na badania współzależności między elementami środowiska geograficznego, oceny ich stanu, analizy uwarunkowań, tendencji zmian oraz ich skutków, co pozwala im na samodzielne opracowywanie dokumentacji tematycznych związanych z kształtowaniem środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych. Opisy sylwetki absolwenta studiów pierwszego i drugiego stopnia różnicują zdobytą wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne adekwatnie do poziomu kształcenia oraz oddają specyficzny charakter kierunku geografia.

Koncepcja i cele kształcenia zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek geografia został przyporządkowany tj. nauki o Ziemi i środowisku (65%) – dyscyplina wiodąca oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (35%). Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych jest poprawne.

Zarówno koncepcja, jak i cele kształcenia na kierunku geografia – mające cechy kształcenia interdyscyplinarnego – są ściśle związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Świadczą o tym podejmowane w Uczelni problemy badawcze z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Główne kierunki badań w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku obejmują zagadnienia geologiczne (w tym kartografię geologiczną), problemy geomorfologiczne, zagadnienia hydrologiczne (głównie obszarów górskich, wyżynnych i kotlin śródgórskich), wybrane zagadnienia klimatologiczne, krajobrazoznawstwo i geoekologię, wykorzystanie narzędzi geoinformatycznych. Główne kierunki badań podejmowanych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarki przestrzenna obejmują: badania przemian demograficznych, analizy przyczyn zróżnicowania kulturowo-etnicznego, analizy percepcji przestrzeni geograficznej, studia nad urbanizacją, badania wsi i rolnictwa, studia nad przemianami przemysłu i usług w Polsce oraz badania przedsiębiorczości, badania z zakresu geografii politycznej oraz geografii humanistycznej i gospodarki przestrzennej, badania funkcji turystycznej miast, a także badania dotyczące rozwijania kompetencji społecznych i personalnych w sektorze szkolnictwa zawodowego oraz zaangażowania nauczycieli w pracę w szkole. Uczelnia w obydwóch dyscyplinach naukowych, do których przyporządkowano kierunek geografia, uzyskała kategorię naukową B+.

W koncepcji i celach kształcenia odzwierciedlono ich zorientowanie na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym zawodowego rynku pracy. Wykazano istnienie zapotrzebowania na rynku pracy na absolwentów kierunku geografia – zarówno nauczycieli jak również innych specjalistów o kompleksowej znajomości środowiska geograficznego i umiejętnościach prowadzenia nowoczesnych analiz przestrzennych. Uczelnia ogólnie wspomina o koncepcji kształcenia na kierunku geografia wychodzącej naprzeciw tym oczekiwaniom. Mowa m.in. o „*przygotowaniu wykwalifikowanych nauczycieli do szkół wszystkich stopni oraz kadry dla instytucji oświatowych jak również wykształceniu kadr dla instytucji zajmujących się zarządzaniem środowiskiem geograficznym, jednostek samorządu terytorialnego [...], w których geografowie mogą zajmować się zagadnieniami związanymi np. z planowaniem przestrzennym oraz pracowników placówek naukowo-badawczych*”. Absolwenci studiów pierwszego stopnia są przygotowani do pracy w instytucjach zajmujących się kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego, gospodarką przestrzenną, warunkami życia

ludności oraz organizacją działalności społeczno-gospodarczej. Absolwenci studiów drugiego stopnia są przygotowani do pracy w różnych instytucjach zajmujących się kompleksowym kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego, gospodarką przestrzenną, warunkami życia ludności oraz organizacją działalności społeczno-gospodarczej, a także zarządzaniem środowiskiem.

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku geografia zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Wpływ na koncepcję kształcenia na kierunku mają zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni (np. wprowadzenie nowych treści programowych zajęć lub nowych zajęć, korekta efektów uczenia się, doskonalenie form współpracy z placówkami edukacyjnymi różnego szczebla). Pierwszą grupę tworzą pracownicy Uczelni uczestniczący w procesie dydaktycznym, ale także władze Uczelni, organy samorządowe Uczelni, studenci i pracownicy. Do grupy interesariuszy zewnętrznych zaliczane są krajowe i regionalne instytucje administracji centralnej i samorządowej, podmioty zatrudniające absolwentów kierunku geografia, szkoły różnych szczebli edukacyjnych, przedstawiciele instytucji naukowych, uczestnicy konferencji, etc.

W koncepcji i celach kształcenia w niedostatecznym stopniu odzwierciedlono kształcenie zdalne i uwarunkowania związane z jego prowadzeniem, wobec faktycznej i skutecznej ich realizacji na kierunku studiów geografia. W koncepcji i celach kształcenia od wielu lat uwzględnia się nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość i wynikające z tego uwarunkowania. Szczególnym wyzwaniem organizacyjnym związanym z procesem edukacyjnym był okres pandemii Covid-19, kiedy stosowano te metody dzięki wdrożonej odpowiednio wcześniej platformie e-learningowej. Pomimo, że metody i techniki kształcenia na odległość wcześniej nie miały nadrzędnego znaczenia, o tyle obecnie zapewniają one w coraz większym stopniu kreatywność oraz otwarcie na postęp naukowy i techniczny, a także uwzględniają uwarunkowania i konsekwencje bezpośrednio wynikające z ich stosowania.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim. Na poziomie studiów pierwszego stopnia uwzględniają one wiedzę (18 efektów), umiejętności (16 efektów) i kompetencje społeczne (6 efektów) oraz na poziomie studiów drugiego stopnia odpowiednio: 17, 13 i 6 efektów. Na studiach pierwszego stopnia efekty uczenia się są ukierunkowane na wykorzystanie dorobku naukowego nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej do wielostronnego poznania, zrozumienia i zastosowania wiedzy geograficznej oraz wyjaśnienia procesów i zjawisk, a także na zdobywanie umiejętności praktycznych z zastosowaniem nowoczesnych metod i technik, np. K_WK01 – „rozumie istotność badań naukowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i lokalnego oraz rolę kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym w warunkach budowy gospodarki opartej na wiedzy; K_WK03 – „rozumie, że ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro wymaga gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu”, K_UW06 – „potrafi wytłumaczyć przyczyny zmian udziału poszczególnych czynników lokalizacji działalności gospodarczej, zmian w użytkowaniu ziemi, w sieci komunikacyjnej (w różnych skalach przestrzennych)”; K_UW05 – „stosuje metody, techniki i narzędzia badawcze do analizowania problemów dotyczących zmian w warunkach przyrodniczych i społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej, wykazuje się zaawansowanymi umiejętnościami w tym zakresie”). Kompetencje społeczne w efektach kierunkowych koncentrują się na krytycznym i selekcyjnym podejściu do źródeł wiedzy, podejmowania działań na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi oraz racjonalnego gospodarowania nimi. Podobnie na studiach drugiego stopnia, efekty uczenia się

dotyczą osiągania wiedzy i umiejętności badawczych oraz praktycznych. Wśród efektów wyraźnie dominują takie, które dotyczą pogłębienia i poszerzenia wiedzy, umiejętności oraz kompetencji na temat zachodzących procesów i relacji w środowisku geograficznym w różnych skalach układów przestrzennych, np. K_WG07 – „rozumie i objaśnia w sposób pogłębiony współzależności między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami krajobrazu Ziemi oraz potrafi scharakteryzować globalne i regionalne procesy przyrodnicze, społeczne i gospodarcze, wyjaśnia ich genezę i skutki”; K_UW03 – „posiada pogłębione umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązanie złożonych problemów geograficznych; formułuje hipotezy, poprawnie wnioskuje na podstawie danych dotyczących zróżnicowania przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) korzystając z różnych źródeł, syntetyzując różnorodne kategorie informacji, planuje i wykonuje obserwacje”. Co do zasady efekty uczenia się (zarówno kierunkowe jak i określone dla poszczególnych zajęć) są zasadniczo sformułowane w sposób zrozumiały i są odpowiednio uszczegółowiane przez efekty określone dla zajęć i grup zajęć. Tym niemniej, uszczegółowienie niektórych kierunkowych efektów uczenia się przez efekty określone dla zajęć i grup zajęć jest zaplanowane w sposób mało czytelny, co do zakresu ich osiągania przez osoby studiujące np. na studiach pierwszego stopnia efekt K_WK03 „Rozumie procesy globalizacji w sferze społeczno-gospodarczej i kulturowej oraz mechanizmy integracji europejskiej, w tym główne polityki prowadzone w ramach UE” (do tego efektu kierunkowego odwołuje się jedynie jeden efekt uczenia się zajęć tj. *geografia ekonomiczna II*, w brzmieniu „W02 – Wyjaśnia znaczenie rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii, komunikacji oraz usług edukacyjnych, badawczo-rozwojowych i informatycznych w warunkach określonych przez informacyjną fazę rozwoju cywilizacji i konieczność budowy społeczeństwa opartego na wiedzy”, co świadczy o pominięciu części zagadnień istotnych dla globalizacji i integracji w ramach UE w ramach efektu kierunkowego). Kolejny przykład niezbyt precyzyjnego uszczegółowienia efektu kierunkowego przez efekty określone dla zajęć i grup zajęć dotyczy efektu kierunkowego na studiach drugiego stopnia: K_WK04 „Rozumie działanie instrumentów polityki regionalnej (krajowych i Unii Europejskiej) oraz ich wpływ na rozwój lokalny i regionalny”, przewidziany do osiągnięcia jedynie na zajęciach o nazwie *regionalne ćwiczenia terenowe – Sudety* oraz zajęć o nazwie *geografia rolnictwa* (efekty uczenia się określone dla tych zajęć, a tym samym treści programowe, odwołują się do efektu kierunkowego w niewielkim stopniu). Podobnie, efekt kierunkowy na studiach drugiego stopnia K_UO03 „Zna możliwości wykorzystania wiedzy z zakresu geografii w kontekście tworzenia różnych form przedsiębiorczości” jest zaplanowany do osiągnięcia w ramach zajęć w sposób mało transparentny. Rekomenduje się dokonanie weryfikacji i korekty stopnia uszczegółowienia efektów kierunkowych przez efekty określone dla zajęć i grup zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Kierunkowe efekty uczenia się uwzględniają uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226) oraz charakterystyki drugiego stopnia określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy. Efekty uczenia się, lokujące kierunek w zakresie zainteresowań geografii, zdefiniowano odpowiednio akcentując różnice pomiędzy poziomem 6 a 7 PRK np. uwzględniając służące rozróżnieniu poziomów 6 i 7 PRK m.in. zwrotów „w zaawansowanym stopniu” i „w pogłębionym stopniu”.

Zdefiniowane efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, odnoszą się do geografii jako kierunku interdyscyplinarnego. Efekty uczenia się są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w geografii, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce

przestrzennej, do których kierunek został przyporządkowany (np. na studiach pierwszego stopnia efekt K_WK01 „rozumie istotność badań naukowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i lokalnego oraz rolę kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym w warunkach budowy gospodarki opartej na wiedzy”, a na studiach drugiego stopnia efekt K_UW03 „posiada pogłębione umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązywanie złożonych problemów geograficznych; formułuje hipotezy, poprawnie wnioskuje na podstawie danych dotyczących zróżnicowania przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) korzystając z różnych źródeł, syntetyzując różnorodne kategorie informacji, planuje i wykonuje obserwacje”).

Efekty uczenia się uwzględniają w szczególności kompetencje badawcze niezbędne w naukach geograficznych o czym świadczy chociażby wyraźna przewaga ilościowo-jakościowa efektów typowych dla profilu ogólniakademickiego. Wśród efektów uczenia się na studiach I stopnia znajdują się zagadnienia związane z wykorzystaniem dorobku naukowego obu dyscyplin do wielostronnego poznania, zrozumienia i zastosowania wiedzy geograficznej oraz wyjaśnienia procesów i zjawisk np. efekt K_WK03 „rozumie, że ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro wymaga gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu”, Na studiach drugiego stopnia wśród efektów wyraźnie dominują takie, które dotyczą pogłębienia i poszerzenia wiedzy, umiejętności oraz kompetencji na temat zachodzących procesów i relacji w środowisku geograficznym w różnych skalach układów przestrzennych np. efekt K_WG07 „rozumie i objaśnia w sposób pogłębiony współzależności między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami krajobrazu Ziemi oraz potrafi scharakteryzować globalne i regionalne procesy przyrodnicze, społeczne i gospodarcze, wyjaśnia ich genezę i skutki”. Efekty uczenia się uwzględniają również komunikowanie się w języku obcym (np. na studiach pierwszego stopnia efekt K_UW09 „potrafi opisać wybrany region lub miejscowość, objaśniając przyczyny zróżnicowania warunków przyrodniczych, zjawisk społeczno-kulturowych i ekonomicznych w języku polskim oraz przygotować jego krótką charakterystykę w języku obcym” a na studiach drugiego stopnia efekt K_UK02 „potrafi przedstawić wyniki badań w postaci prawidłowo opracowanej prezentacji oraz ich streszczenie w języku obcym) i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej (np. na studiach pierwszego stopnia efekt K_KO01 „wykazuje gotowość do działań indywidualnych i społecznych na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi oraz racjonalnego gospodarowania nimi.” a na studiach drugiego stopnia efekt K_KR01 „rozumie rolę geografów jako specjalistów w zakresie badania, objaśniania, interpretowania i monitorowania zmian w środowisku geograficznym, a tym samym w podnoszeniu jakości życia społeczeństwa. Swoimi działaniami przyczynia się do rozwoju dorobku geografii oraz etosu geografa”).

Kierunkowe efekty uczenia się znajdują odzwierciedlenie w kartach zajęć i grup zajęć, zawierających m.in.: efekty uczenia się zdefiniowane dla każdego zajęcia i grup zajęć z ich odniesieniem do efektów kierunkowych. Szczegółowe efekty uczenia się sporządzono dla poszczególnych zajęć znajdujących się w programie studiów i zamieszczono je w przygotowanych według jednolitego wzoru kartach zajęć. Dla każdego zajęcia opracowano efekty uczenia się (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), które odniesiono do efektów kierunkowych. Powoduje to, że efekty uczenia się – zarówno kierunkowe jak i określone dla zajęć i grup zajęć – są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały pozwalający na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji, z wyjątkiem efektów uczenia się w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, które są szczegółowo dalej opisane.

Program studiów nie uwzględnia ogólnych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia

przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Uwzględnia natomiast efekty szczegółowe ze standardu, ale wyłącznie w odniesieniu do zajęć z grupy B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne) oraz C (podstawy dydaktyki i emisja głosu). Ujęte w programie studiów szczegółowe efekty uczenia się dla zajęć w grupach D (przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu) i E (przygotowanie dydaktyczne do nauczania kolejnego przedmiotu) są inne niż szczegółowe efekty uczenia się zawarte w standardzie. Uczelnia podjęła co prawda próbę powiązania autorskich efektów uczenia się dla zajęć w grupach D i E z efektami, które dla tych zajęć określa standard, lecz zabieg ten doprowadził *de facto* do uwypuklenia rozbieżności między programem studiów i standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Dobrze ilustruje to efekt W07 z programu studiów: “omawia zasady planowania efektywnego rozwoju kariery zawodowej”, który został przez Uczelnię powiązany z efektem D.1/E.1.W4 ze standardu: “zna i rozumie kompetencje merytoryczne, dydaktyczne i wychowawcze nauczyciela, w tym potrzebę zawodowego rozwoju, także z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz dostosowywania sposobu komunikowania się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów, w tym kreowania sytuacji dydaktycznych; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; rolę nauczyciela jako popularyzatora wiedzy oraz znaczenie współpracy nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym”, mimo, iż zakres tych dwóch efektów jest nieprzystawalny, zarówno ilościowo jak i jakościowo. Nieprzystawalność, powiązana ze znaczną redukcją zakresu efektów uczenia się ze standardu, zauważalna jest również w (licznych) przypadkach łączenia jednego efektu z programu studiów z wieloma efektami szczegółowymi ze standardu. Na przykład, efekt W05: “charakteryzuje metody, formy, techniki kształcenia przyrodniczego i geograficznego ze szczególnym uwzględnieniem zajęć praktycznych i warsztatów terenowych. Posiada zaawansowaną wiedzę w tym zakresie”, został przez Uczelnię powiązany z następującymi efektami uczenia się ze standardu: D.1/E.1.W5.: “zna i rozumie konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania, w tym metody aktywizujące i metodę projektów, proces uczenia się przez działanie, odkrywanie lub dociekanie naukowe oraz pracę badawczą ucznia, a także zasady doboru metod nauczania typowych dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć”, D.1/E.1.W6.: “zna i rozumie metodykę realizacji poszczególnych treści kształcenia w obrębie przedmiotu lub zajęć – rozwiązania merytoryczne i metodyczne, dobre praktyki, dostosowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości uczniów lub grup uczniowskich o różnym potencjale i stylu uczenia się, typowe dla przedmiotu lub rodzaju zajęć błędy uczniowskie, ich rolę i sposoby wykorzystania w procesie dydaktycznym”, D.1/E.1.W7.: “zna i rozumie organizację pracy w klasie szkolnej i grupach: potrzebę indywidualizacji nauczania, zagadnienie nauczania interdyscyplinarnego, formy pracy specyficzne dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć: wycieczki, zajęcia terenowe i laboratoryjne, doświadczenia i konkursy oraz zagadnienia związane z pracą domową”, oraz D.1/E.1.W9.: “zna i rozumie metody kształcenia w odniesieniu do nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, a także znaczenie kształtowania postawy odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej”, co doprowadziło do pominięcia praktycznie w całości treści szczegółowych efektów uczenia się ze standardu.

Szczegółowe efekty uczenia się sformułowane w programie studiów – poprawnie, dla grup zajęć B i C, oraz niepoprawnie, dla grup zajęć D i E – są implementowane w kartach zajęć. Dla wielu zajęć w grupach B i C, np. *wprowadzenie do pedagogiki, praca nauczyciela wychowawcy w szkole i dydaktyka ogólna*, efekty uczenia się w sylabusach są takie same jak szczegółowe efekty uczenia się

w programie studiów. Jednakże w wielu przypadkach efekty uczenia się w sylabusach są inne niż szczegółowe efekty uczenia się w programie studiów i tym samym, w standardzie. Na przykład, w karcie zajęć *komunikacja interpersonalna* sformułowano następujące efekty uczenia się w kategorii wiedzy: W01: "Potrafi scharakteryzować bariery w komunikacji werbalnej i niewerbalnej i sposoby eliminacji tych barier", W02: "Potrafi wyjaśnić znaczenie stosowania strategii i technik negocjacyjnych w kontaktach zawodowych z innymi nauczycielami i uczniami", które w nieumotywowany sposób powiązano z pięcioma efektami szczegółowymi z programu studiów, w tym z efektami uczenia się w zakresie pedagogiki i dydaktyki ogólnej, choć zajęcia zostały zaprojektowane jako realizujące standard w zakresie przygotowania psychologicznego. Tym samym, efekty uczenia się realizowane w trakcie zajęć są *de facto* inne niż szczegółowe efekty uczenia się ze standardu. Podobny komentarz ma zastosowanie w przypadku zajęć *emisja głosu*, dla których sformułowano efekty uczenia się inne niż szczegółowe efekty uczenia się ze standardu, np. "student nabywa orientacji w psychosomatycznych uwarunkowaniach procesu przekazywania wiedzy oraz usuwania blokad w komunikowaniu się. Rozumie znaczenie pozawerbalnych sygnałów dla jasności komunikatu i umie ocenić zagrożenia płynące z nieumyślnego zakłócenia go. Ma świadomość potencjału tkwiącego w prozodii traktowanej jako instrument pobudzania zaangażowania emocjonalnego audytorium. Posiada wiedzę na temat roli oddechu w procesie komunikowania się, jego wpływu na higieniczne posługiwanie się głosem". Sylabusy zajęć w grupach D i E często nie przystają do szczegółowych efektów uczenia się ujętych w programie studiów, tworząc kolejny poziom rozbieżności. Na przykład, dla zajęć *dydaktyka przyrody* sformułowano następujące efekty uczenia się w kategorii wiedzy: W01: "charakteryzuje cele i treści kształcenia przyrodniczego w szkole podstawowej" (powiązany z efektami w programie studiów: W01: "omawia szczegółowo te aspekty środowiska geograficznego, które są ujęte w podstawie programowej przedmiotu przyroda. Posiada zaawansowaną wiedzę w tym zakresie" i W04: "zna zadania dydaktyczne realizowane przez szkołę lub placówkę systemu oświaty, sposób funkcjonowania oraz organizację pracy dydaktycznej szkoły, przedstawia zasady z zakresu dydaktyki przyrody i geografii dotyczące projektowania procesu kształcenia, tj.: konstrukcji celów, doboru środków, strukturyzacji treści kształcenia oraz zasady kontroli i oceny osiągnięć ucznia na II etapie edukacyjnym. Posiada zaawansowaną wiedzę w tym zakresie"), W02: "omawia strategie, metody i techniki nauczania przyrody" (powiązany z efektem W05 w programie studiów: "charakteryzuje metody, formy, techniki kształcenia przyrodniczego i geograficznego ze szczególnym uwzględnieniem zajęć praktycznych i warsztatów terenowych. Posiada zaawansowaną wiedzę w tym zakresie") oraz W03: "opisuje kluczowe wytyczne dotyczące oceny osiągnięć uczniów na lekcjach przyrody stanowią kolejny etap kreatywnej parafrazy efektów uczenia się" (powiązany z efektem W07 w programie studiów: "omawia zasady planowania efektywnego rozwoju kariery zawodowej"). Tym samym, efekty uczenia się w sylabusach zajęć z grup D i E stanowią zredukowaną wersję szczegółowych efektów uczenia się określonych w programie studiów dla tych grup zajęć, które, jak już wskazano powyżej, stanowią zredukowaną wersję szczegółowych efektów uczenia się ze standardu.

Wielopoziomowe rozbieżności między szczegółowymi efektami uczenia się oraz brak w programie studiów na kierunku ogólnych efektów uczenia się ze standardu powoduje, że nie można zidentyfikować czytelny systemu efektów uczenia się w zakresie realizacji standardu przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1¹⁰ (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia wpisują się w strategię i politykę jakości Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, mieszczą się też w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany i są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową. Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby zawodowego rynku pracy. Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni mieli wpływ na sformułowanie koncepcji i celów kształcenia. W koncepcji i celach kształcenia uwzględniono potrzeby kreatywnej otwartości studenta na nowe techniki i narzędzia, a także są one zapewnione w czasie faktycznej realizacji programu studiów.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim, a także zróżnicowane są poziomy kształcenia w odniesieniu do uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 226) oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy. Kierunkowe efekty uczenia się są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w naukach o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej, do których kierunek jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach. Efekty uczenia się uwzględniają kompetencje badawcze oraz kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej, a także komunikowanie się w języku obcym, adekwatnie do poziomu studiów. Osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się jest możliwe, a tym samym można stworzyć skuteczny system ich weryfikacji.

Efekty uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela nie zawierają pełnego zakresu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących:

- 1) nieuwzględnienia w programie studiów wszystkich ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela,
- 2) nieodzwierciedlenia w kartach zajęć służących realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela szczegółowych efektów uczenia się ujętych w tym standardzie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

---

¹⁰W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

1. Rekomenduje się dokonanie weryfikacji i korekty stopnia uszczegółowienia efektów kierunkowych przez efekty określone dla zajęć i grup zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Zalecenia

1. Zaleca się uwzględnienie w programie studiów wszystkich ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
2. Zaleca się, by karty zajęć służących realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela zawierały szczegółowe efekty uczenia się ujęte w tym standardzie.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe kierunku studiów geografia odzwierciedlone są w kartach zajęć i grup zajęć, a wynikają wprost ze stosownej uchwały Senatu UKEN, w której ich nie uwidoczniono jako integralnego elementu programu studiów skierowanego do realizacji i skutecznie zaimplementowanego w procesie kształcenia, co jest uchybieniem w zakresie kultury jakości procedowania spraw i generowania dokumentów w Uczelni. Treści programowe realizowane na kierunku geografia zostały ustalone na podstawie efektów uczenia się specyficznych dla zajęć i grup zajęć oraz powiązania z kierunkowymi efektami uczenia się, a także przy ich zgodności z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach, do których został on przyporządkowany zarówno w przypadku studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia. Treści programowe zajęć określonych na obu poziomach studiów są ściśle powiązane z działalnością badawczą prowadzoną przez pracowników naukowych Uczelni w dyscyplinach: nauki o Ziemi i środowisku, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Przykładowo, treści programowe ujęte w grupie zajęć kierunkowych na studiach pierwszego stopnia umożliwiają osiągnięcie wiedzy w zakresie komponentów środowiska przyrodniczego i procesów zachodzących w jego obrębie (np. K_WG03 – „zna zróżnicowanie budowy geologicznej, rzeźby terenu i pokrywy glebowej, potrafi je wytłumaczyć w oparciu o znajomość procesów naturalnych i antropogenicznych; K_WG04 – „charakteryzuje procesy zachodzące w hydrosferze i atmosferze oraz potrafi wyjaśnić ich zróżnicowanie przestrzenne i uwarunkowania”; K_WG05 – „ma zaawansowaną wiedzę na temat zależności pomiędzy geokomponentami w różnych skalach czasowych i przestrzennych”) oraz procesów i przemian społecznych, gospodarczych czy politycznych (np. K_WG06 – „zna rozmieszczenie, zróżnicowanie (w różnej skali czasowej oraz przestrzennej) struktur ludnościowych, przemysłowych, usługowych, elementów systemu komunikacji, sieci osadniczej, sposobów użytkowania ziemi przez człowieka”; K_WG09 – „zna główne etapy rozwoju gospodarczego świata, objaśnia wpływ wydarzeń historycznych na aktualne zróżnicowanie świata pod względem społeczno-kulturowym i gospodarczym”). W doborze treści zwraca się uwagę na ujęcia relacyjne i przyczynowo skutkowe, co warunkuje prawidłowe objaśnienie, interpretację, ocenę procesów i zjawisk oraz prognozy dalszych kierunków rozwoju. Egzemplifikacją tego założenia jest m.in. wyjaśnianie przemian

politycznych w oparciu o znajomość warunków przyrodniczych, wiedzę ekonomiczną, historyczną, socjologiczną i demograficzną (K_WG07), klasyfikowanie przejawów degradacji przyrody ze wskazaniem prawnych, ekonomicznych i technicznych instrumentów jej ochrony (K_WK02), ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro na podstawie gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu (K_WK03). Dla studiów II stopnia treści programowe mają na celu pogłębienie i poszerzenie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji na temat zachodzących procesów i relacji w środowisku geograficznym w różnych skalach układów przestrzennych. Dla studiów drugiego stopnia treści programowe mają na celu pogłębienie i poszerzenie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji na temat zachodzących procesów i relacji w środowisku geograficznym w różnych skalach układów przestrzennych. Egzemplifikacją treści, które temu służą, mogą być m.in. takie efekty uczenia, jak np.: pogłębiona wiedza na temat zagadnień związanych z sekularnymi i ekstremalnymi (katastrofalnymi) zjawiskami zachodzącymi w środowisku geograficznym (K_WG04); rozumienie działania infrastruktur informacji przestrzennej oraz wiedza na temat możliwości zastosowania narzędzi geoinformatycznych w geografii (K_WG09); pogłębione umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązanie złożonych problemów, formułowanie hipotez, poprawne wnioskowanie na podstawie danych dotyczących zróżnicowania przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej), korzystanie z różnych źródeł, synteza różnorodnych kategorii informacji, planowanie i wykonywanie obserwacji, eksperymentów, symulacji i interpretacja wyników (K_UW03).

Treści programowe na studiach I i III stopnia są realizowane w pięciu grupach zajęć: zajęcia ogólnouczelniane, kierunkowe, specjalnościowe, dyplomowe i praktyka zawodowa (jako oddzielny blok dla ścieżek kształcenia nauczycielskich). Do grupy zajęć ogólnouczelnianych zaliczane są takie kursy, jak: *język obcy, wychowanie fizyczne, ochrona własności intelektualnej, szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny kształcenia, podstawy przedsiębiorczości, szkolenie biblioteczne*. Treści programowe dla kierunku geografia pierwszego i drugiego stopnia umożliwiają coraz to bardziej zaawansowane poznanie prawidłowości, procesów i przemian w środowisku geograficznym, rozwinięcie umiejętności samodzielnego formułowania problemów badawczych, dobierania odpowiednich metod badawczych i prowadzenia badań (terenowych, laboratoryjnych), opracowywanie wyników badań z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i technik, formułowanie wniosków i prezentowanie ich w formie opracowań naukowych i popularnonaukowych. Treści programowe (w części nie dotyczącej standardu kształcenia nauczycieli) – pomimo istnienia wcześniej wykazanych niedoskonałości w uszczegóławianiu efektów kierunkowych przez efekty zdefiniowane dla zajęć – są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów kierunku geografia i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się, aczkolwiek w odniesieniu do nabywania kompetencji w zakresie komunikowania się w języku obcym na poziomie B2+ wymagają weryfikacji. Rekomenduje się transparentne uwidocznienie w programie studiów treści programowych umożliwiających osiągnięcie kompetencji w posługiwaniu się językiem obcym na poziomie B2+ ESOKJ. Określone w sylabusach zajęć w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, dydaktyki ogólnej i emisji głosu treści programowe nie zawsze prowadzą do osiągnięcia efektów uczenia się określonych w standardzie. Ma to miejsce przede wszystkim w przypadku zajęć, dla których sformułowano efekty uczenia się inne niż szczegółowe efekty uczenia się ujęte w standardzie, np. *komunikacja interpersonalna*. Ponieważ treści programowe tych zajęć, np. *“Komunikacja interpersonalna – czym jest, dlaczego jest ważna i jakie są jej cele, Komunikacja werbalna i niewerbalna – bariery i sposoby ich pokonywania. Postawa asertywna, bierna, agresywna,*

Komunikacja niewerbalna „mowa ciała” – znaczenie i wykorzystanie w relacjach, Sposoby prowadzenia negocjacji – analiza i ocena metod i technik negocjacyjnych, Konflikty i sposoby ich rozwiązywania, Skutki stresu – sposoby eliminowania stresu i potrzeby relaksacji, Rozmowa kwalifikacyjna i autoprezentacja – przygotowanie do wystąpień publicznych, Ćwiczenia w podnoszeniu kompetencji z zakresu komunikacji interpersonalnej – warsztaty” prowadzą do osiągnięcia efektów sformułowanych dla zajęć a te w żadnej mierze nie przystają do szczegółowych efektów uczenia się ze standardu, treści programowe *de facto* nie służą realizacji standardu. Potwierdza to również wykaz literatury podstawowej dla zajęć, wśród której znajdują się pozycje dotyczące teorii masowego komunikowania, teorii kultury i komunikacji, koncepcji oceny i kształtowania postaw przedsiębiorczych i komunikowania się w społeczeństwie wiedzy XXI wieku. Nie ma natomiast żadnej pozycji związanej z kształceniem nauczycieli.

W przypadku zajęć w zakresie dydaktyki pierwszego lub drugiego przedmiotu, treści programowe również służą osiągnięciu efektów uczenia założonych dla zajęć, a ponieważ te nie są tożsame ze szczegółowymi efektami uczenia się w standardzie, realizacja treści programowych nie prowadzi do osiągania efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Dzieje się tak również dlatego, że jak wskazano powyżej, efekty uczenia się sformułowane przez Uczelnię dla zajęć w grupach D i E stanowią uogólnioną i skróconą wersję szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie. W taki sam sposób zostały ujęte treści programowe, co ilustruje, np., sylabus zajęć *dydaktyka przyrody*, gdzie wśród tematów znalazło się ocenianie wiedzy i osiągnięć uczniów na lekcjach przyrody. W standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela to zagadnienie jest ujęte w sposób o wiele bardziej szczegółowy i kompleksowy jako: umiejętność merytorycznej, profesjonalnej i rzetelnej oceny pracy uczniów wykonywanej w klasie i w domu; umiejętność skonstruowania sprawdzianu służącemu ocenie danych umiejętności uczniów; umiejętność rozpoznania typowych dla nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć błędów uczniowskich i wykorzystania ich w procesie dydaktycznym; umiejętność przeprowadzenia wstępnej diagnozy umiejętności ucznia. Tym samym, mimo iż treści programowe dla zajęć w blokach D i E nawiązują do treści programowych ze standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, nie zawierają ich pełnego zakresu.

Program studiów pierwszego stopnia jest realizowany przez 6 semestrów. Do osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się na studiach pierwszego stopnia wymaga się od osoby studiującej uzyskania 180 punktów ECTS. Kształcenie na studiach drugiego stopnia realizowane jest w trakcie 4 semestrów, a do osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się wymaga się od osoby studiującej uzyskania 120 punktów ECTS. Chociaż Uczelnia nie wymienia łącznej liczby godzin objętej programem studiów to przyjmując wartości wskaźników dla kierunku oraz wyszczególnienia w kartach zajęć szacuje się ją odpowiednio na studiach pierwszego i drugiego stopnia na ok. 4680 godzin oraz 3120 godzin.

Co do zasady prawidłowo oszacowano zarówno czas trwania studiów jak i nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów. Także nakłady pracy, mierzone liczbą punktów ECTS, niezbędne do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się”. Jednak w przypadku zajęć służących osiągnięciu przez osoby studiujące zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego B2+. nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia jest niepoprawnie zaplanowany i nie zapewnia w pełni satysfakcjonującego osiągnięcia efektów uczenia się, ponieważ formalnie przewidziano jedynie 15 godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela

akademickiego oraz 15 godzin pracy własnej osób studiujących (łącznie 1 pkt ECTS). Powiązanie treści kształcenia m.in. z efektami uczenia się w zakresie umiejętności porozumiewania się w języku obcym na poziomie B2+ podczas wielu różnych wystąpień i dyskusji oraz zapewnienie wielopłaszczyznowych innych form wsparcia rozwoju kompetencji językowych dla osób studiujących nie uzupełnia w wystarczającym stopniu właściwego nakładu pracy wskazującego na w pełni satysfakcjonujące osiągnięcie efektów uczenia się przez osoby studiujące, zwłaszcza że Uczelnia nie obejmuje tych form bilansem punktów ECTS. Rekomenduje się poprawne zaplanowanie i transparentne uwidocznienie właściwego nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć służących osiągnięciu przez osoby studiujące zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego B2+.

W programie studiów prawidłowo ustalono liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. Na studiach pierwszego stopnia liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia wynosi 2297 – *geografia z geomonitoringiem*, 2282 – *geografia z geoinformacją* (studia stacjonarne) i 1639 – *geografia z geomonitoringiem*, 1623 – *geografia z geoinformacją* (studia niestacjonarne), a w przypadku osób studiujących wybierających przedmioty z zakresu tzw. geografii nauczycielskiej jest to 2823 (geografia z przyrodą) godzin (studia stacjonarne) oraz 2323 (geografia z przyrodą) (studia niestacjonarne). Na studiach drugiego stopnia w zależności od przyjętej ścieżki kształcenia jest to 1503-1684 godzin realizowanych w tzw. bezpośrednim kontakcie na studiach stacjonarnych i 1068-1374 na studiach niestacjonarnych. Liczbę godzin zajęć, o których mowa wcześniej, klarownie zaprezentowano zarówno dla studiów pierwszego jak i drugiego stopnia. W zestawieniach przedstawionych przez Uczelnię dotyczących kierunku geografia nierealistycznie wysoką jest liczba 179 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia i 120 punktów ECTS na studiach drugiego stopnia, jaką Uczelnia ustala jako uzyskiwaną w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i osób studiujących, zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Oznaczałoby to, że osoby studiujące właściwie nie uzyskują punktów ECTS w wyniku pracy indywidualnej. Stwierdzona, realna liczba rzeczonych punktów ECTS uzyskiwana na kierunku geografia w Uczelni wynosi minimalnie – tzn. z uwzględnieniem różnych ścieżek kształcenia – około 91 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia i ok. 61 punktów ECTS na studiach drugiego stopnia. W przypadku studiów niestacjonarnych to minimalnie ok. 65 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia oraz 43 punkty ECTS na studiach drugiego stopnia. Liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami stawianymi studiom stacjonarnym (udział przekracza 50%) i niestacjonarnym (udział racjonalnie mniejszy od 50%).

Sekwencja zajęć i ich formy (np. wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, seminarium), a także proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach, pozwalają na osiągnięcie efektów uczenia się, przy transparentnie wyszczególnionych nakładach pracy własnej studenta w ramach bilansu punktów ECTS. Sekwencja zajęć dla kierunku geografia pierwszego i drugiego stopnia zapewnia osiągnięcie założonych w planie studiów efektów uczenia się, umożliwiając coraz to bardziej zaawansowane poznanie prawidłowości, procesów i przemian w środowisku geograficznym, rozwinięcie umiejętności samodzielnego formułowania problemów badawczych, dobierania odpowiednich metod badawczych i prowadzenia badań (terenowych, laboratoryjnych), opracowywanie wyników badań z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i technik, formułowanie wniosków i prezentowanie ich w formie opracowań naukowych i popularnonaukowych, co stanowi

istotę kształcenia geograficznego. Zaproponowany układ zajęć odzwierciedla stopniowanie trudności oraz progresję w pogłębianiu wiedzy w stopniu zaawansowanym i nabywaniu umiejętności oraz kompetencji społecznych.

Liczba punktów ECTS dla zajęć do wyboru na studiach pierwszego stopnia wynosi 59, a na studiach drugiego stopnia jest to 45 punktów ECTS. Zapewniono zatem na studiach pierwszego i drugiego stopnia zajęcia do wyboru w wymiarze minimum 30% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów zgodnie z przepisami rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów. Zajęcia do wyboru wynikają przede wszystkim z możliwości indywidualizacji ścieżki kształcenia. Na studiach pierwszego stopnia osoby studiujące mają do wyboru ścieżkę kształcenia nauczycielskiego: geografia z przyrodą oraz nienauczycielską: geomonitoring i geoinformacja. Studenci studiów drugiego stopnia mogą wybrać ścieżkę kształcenia nauczycielską: *geografia nauczycielska*, *geografia nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie* lub nienauczycielską: nauki o Ziemi i środowisku.

W planie studiów uwzględniono zajęcia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek w wymiarze 143-167 punktów ECTS (studia pierwszego stopnia) i 102-120 punktów ECTS (studia drugiego stopnia) w zależności od przyjętej ścieżki kształcenia. Wskaźniki te zostały ustalone poprawnie i spełniają wymogi wymiaru większego niż 50% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów, o czym mowa w rozporządzeniu MNiSW w sprawie studiów. Wśród zajęć związanych z działalnością naukową prowadzoną w Uczelni wymienić można większość zaplanowanych do realizacji kursów. Przykładowo na studiach pierwszego stopnia są to: *geografia regionalna Polski*, *geologia*, *geomorfologia*, *gleboznawstwo i geografia gleb*, *hydrologia i oceanografia*, *kartografia i topografia*, *teledetekcja*, *geografia ekonomiczna*, *geografia ludności*, *geografia osadnictwa*, *geografia polityczna*, *gospodarka przestrzenna*, *planowanie przestrzenne*. Przykłady omawianych zajęć ze studiów drugiego stopnia dotyczą kursów: *ekologia krajobrazu*, *globalne zmiany atmosfery*, *paleogeografia czwartorzędu*, *geografia miast*, *geografia społeczna*, *metody analizy przestrzennej*.

Kształcenie na ocenianym kierunku studiów uwzględnia doskonalenie znajomości języka obcego z naciskiem na terminologię związaną z geografią (oferta lektoratów przygotowywana jest przez CJO UKEN). Na studiach pierwszego stopnia obligatoryjne zajęcia z języka obcego mają wymiar 110 godzin i realizowane są w formie lektoratów po 40 godzin w semestrze drugim i trzecim, natomiast w czwartym semestrze, lektorat z języka obcego ma wymiar 30 godz. (łącznie to wymiar 10 ECTS). Doskonalenie znajomości języka obcego na studiach pierwszego stopnia powiązane jest z efektami uczenia się w zakresie umiejętności dotarcia do źródeł w języku obcym na poziomie B2 według CEFR w celu pogłębienia, aktualizowania i syntetyzowania wiedzy fachowej i przygotowania do pracy badawczej (K_WG02; K_UW04) lub charakteryzowania przyczyn zróżnicowania warunków przyrodniczych, zjawisk społeczno-kulturowych i ekonomicznych wybranego regionu w języku obcym (K_UW09). Na studiach drugiego stopnia osoby studiujące rozszerzają swoje umiejętności posługiwania się językiem obcym na kursie *język obcy dla celów akademickich* podczas 15 godzin lektoratu w semestrze pierwszym. Omawiane zajęcia powiązane są m. in. z efektami uczenia się w zakresie umiejętności porozumiewania się w języku obcym na poziomie B2+ podczas różnych wystąpień i dyskusji (K_UW02; K_UK01; K_UK04). Są to zajęcia odpowiednie dla osiągnięcia przez osoby studiujące zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego B2 i B2+, ale ich wymiar na studiach drugiego stopnia wyrażony łączną liczbą 1 punktu ECTS nie zapewnia w pełni satysfakcjonującego osiągnięcia tych efektów, nawet przy zagwarantowaniu różnorodnych form wsparcia w zakresie nabywania kompetencji językowych, których realizacji nie uwzględniono w łącznym nakładzie pracy osób studiujących.

W programie studiów określono dla ocenianego kierunku łączną liczbę punktów ECTS, jaką osoba studiująca musi uzyskać w ramach zajęć z dziedzin nauk humanistycznych (np. *historia cywilizacji, historia środowiska przyrodniczego i kulturowego, geografia kultur, geoarcheologia*) lub nauk społecznych (np. *ekonomia, socjologiczne podstawy geografii, problemy edukacji wielokulturowej*) – wynosi ona po 5 na studiach pierwszego i drugiego stopnia, co spełnia wymagania określone w rozporządzeniu MNiSW w sprawie studiów.

W programie studiów na kierunku geografia w formie e-learningu są realizowane certyfikowane kursy ogólnouczelniane tj. *ochrona własności intelektualnej* (15h) oraz szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny kształcenia (4h). Poprzez platformę może być też zrealizowana część teoretyczna *szkolenia bibliotecznego* (2h); sposób szkolenia wybiera osoba studiująca poprzez zapisy w systemie USOS (w praktyce, obecnie, podczas realizacji kształcenia na kierunku geografia, platforma Moodle jest wykorzystywana jako element wspomagający kształcenie tradycyjne). W formie zajęć zdalnych realizowane są na kierunku geografia praktycznie wszystkie wykłady – są to zajęcia synchroniczne z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i osób studiujących, które kończą się weryfikacją osiągnięcia efektów uczenia się przeprowadzaną tradycyjnie tzn. przy spotkaniu na sali. Zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na studiach pierwszego i drugiego stopnia obejmują mniej niż połowę łącznego wymiaru godzin przewidzianego na realizację danych zajęć, co spełnia wymagania prawnie określone. Zasady prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość, regulują stosowne zapisy prawa wewnętrznego Uczelni.

Zgodnie z przygotowanym przez Uczelnię zestawieniem dotyczącym zajęć realizujących standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela liczba godzin zajęć i przypisanych im punktów ECTS w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, dydaktyki ogólnej oraz dydaktyk szczegółowych dla studiów pierwszego i drugiego stopnia nieznacznie przekracza minimalne wymagania określone w standardzie. Na przykład, w module D jest to 16 ECTS (zamiast 15) a w module E – 7 ECTS (zamiast 6). Jednocześnie, Uczelnia przewiduje blok zajęć uzupełniających kształcenie wymagane standardem o takie zagadnienia jak: radzenie sobie ze stresem w zawodzie nauczyciela czy też radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych w szkole. Na zajęcia w tej puli przeznaczono dodatkowe 6 punktów ECTS.

Harmonogram zajęć realizujących standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela jest również prawidłowy. Na przykład, na studiach I stopnia, zajęcia z pedagogiki i psychologii poprzedzają zajęcia z dydaktyki ogólnej, która z kolei poprzedza zajęcia z dydaktyki szczegółowej.

Uczelnia nie wskazuje na zajęcia w grupie B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne), które, zgodnie ze standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, w jednej trzeciej wymiaru godzin powinny być zintegrowane z realizacją praktyk zawodowych.

W programie studiów wyszczególniono różnorodne metody kształcenia. Uwzględniono je w kartach zajęć i grup zajęć, chociaż nie zawsze jest to transparentne wyszczególnienie np. w wielu przypadkach metody kształcenia są mylnie utożsamiane z formami zajęć. Generalnie, spełniają one wymagania skutecznej realizacji zajęć i zapewniają osiągnięcie efektów uczenia się.

Dobór metod, technik i środków dydaktycznych sprzyja samodzielnemu, analityczno-badawczemu podejściu osób studiujących do poznawanych faktów, procesów oraz zjawisk, przejawiającemu się w formułowaniu pytań problemowych i rozwiązywaniu problemów naukowych. Oprócz metod opartych na asymilacji wiedzy (np. w trakcie wykładów) stosowane są metody oparte na obserwacji i działaniu praktycznym (np. w ramach laboratoriów, ćwiczeń regionalnych i przedmiotowych) lub

metoda problemowa, związana z metodami skupionymi na rozwiązywaniu problemów i samodzielnym dochodzeniu do wiedzy (np. w trakcie konwersatoriów, seminariów). W szczególnych przypadkach, podyktowanych zestawem efektów uczenia się charakterystycznych dla określonych zajęć lub grup zajęć, działaniem oferowanym osobom studiującym jest praca samodzielna (np. podczas realizacji praktyki lub pracy dyplomowej).

W stosowaniu metod wykorzystywany jest w odpowiedni sposób potencjał kształcenia z stosowaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz nowoczesnych narzędzi np. z zakresu pozyskiwania informacji geograficznej (geoinformacji, teledetekcji, GIS), analizy przestrzenne, analizy statystycznej.

Metody kształcenia są wykorzystywane do mobilizowania osób studiujących do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się m.in. poprzez przygotowywanie i przedstawianie prezentacji multimedialnych, dyskusje, samodzielne wykonywanie doświadczeń, pomiarów i obserwacji w laboratoriach oraz w terenie, opracowywanie raportów z prowadzonych w trakcie zajęć ćwiczeń i doświadczeń, czy wykonywanie badań w ramach prac dyplomowych.

Stosowane metody dydaktyczne sprzyjają rozwijaniu umiejętności badawczych w zakresie geografii fizycznej oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, przyczyniając się do stopniowego wykształcania u osób studiujących kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej w zakresie dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany lub udział w tej działalności.

Metody kształcenia i osiągnięcia kompetencji językowych na poziomie B2 i B2+ ESOKJ są standardowymi metodami stosowanymi w ramach lektoratów (np. interaktywna dyskusja, ćwiczenia, prezentacje), a inną metodą wspomagającą naukę języka obcego jest możliwość uczestniczenia w zajęciach specjalistycznych realizowanych w języku obcym (zdecydowanie dominuje język angielski).

Wspomniane metody umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się, także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb osób studiujących z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia (m.in. stosuje się adaptację materiałów dydaktycznych, dostosowanie sposobu prowadzenia zajęć oraz form zaliczeń i egzaminów po określeniu specyficznych potrzeb osób studiujących). W procesie dydaktycznym na kierunku geografia wykorzystuje się metody nauczania i nowoczesne narzędzia wspomagające, obejmujące m.in. techniki multimedialne, zaawansowana aparatura telekomunikacyjna czy specjalistyczne oprogramowanie.

Metody i techniki kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne są wykorzystywane pomocniczo. Przykładowo, podczas realizacji kształcenia na kierunku geografia, platforma Moodle jest wykorzystywana jako element wspomagający kształcenie tradycyjne, a korzystanie z interaktywnych baz danych geograficznych i zdalnie obsługiwanych narzędzi oprogramowania jest coraz częstszą praktyką.

Dla specjalności nauczycielskiej uwzględniono w programie studiów praktyki zawodowe, zgodnie z regułami i wymaganiami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Cele praktyk zgodne są z tym standardem, a efekty uczenia się zakładane dla praktyk w grupie B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne) są zgodne z efektami uczenia się określonymi w standardzie. Efekty uczenia się sformułowane w odniesieniu do praktyk w grupach D i E (przygotowanie dydaktyczne) nie są tożsame z efektami uczenia się sformułowanych dla praktyk

zawodowych w standardzie. Osiągnięcie efektów uczenia się dla praktyk psychologiczno-pedagogicznych zapewniają powiązane z nimi i zgodne ze standardem treści programowe (umieszczone w kartach zajęć); osiągnięcie efektów uczenia się dla praktyk zawodowych w grupach D i E zapewniają treści programowe, których zakres nie pokrywa się z wymogami standardu. Wymiar praktyk i przyporządkowana im liczba punktów ECTS, a także odpowiednie umiejscowienie w planie studiów. Praktyki zawodowe realizowane są w powiązaniu z koncepcją kształcenia dla specjalności nauczycielskiej, czyli są podzielone na praktyki przygotowujące do pracy nauczyciela w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Poza tym, zgodnie z wymogami standardu, praktyki podzielono na praktyki z grupy B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne) w wymiarze 30 godzin na studiach I stopnia, D (przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć) w wymiarze 80 godzin na studiach I stopnia i 40 godzin na studiach II stopnia, oraz E (przygotowanie dydaktyczne do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć) w wymiarze 60 godzin na studiach I stopnia i 90 godzin na studiach II stopnia, co spełnia wymogi standardu.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Nadzór dydaktyczny nad praktykami sprawuje uczelniany opiekun praktyk, który rozlicza studentów i ocenia praktyki na podstawie dokumentacji, potwierdzającej ich realizację, tj. wypełnionego dziennika praktyk (zawierającego opis aktywności studenta podczas praktyk), sprawozdania z praktyki (zawierającego uwagi lub refleksje studenta dotyczące praktyk) oraz materiałów zgromadzonych podczas praktyk, np. scenariuszy zajęć, które potwierdzają wykonane przez studenta zadania. Ostateczna ocena osiągnięć efektów uczenia się dokonywana przez uczelnianego opiekuna praktyk ma charakter kompleksowy i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się. Wśród form nadzoru praktyk są hospitacje zajęć prowadzonych przez uczelnianego opiekuna praktyk.

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje opiekunów praktyk oraz ich liczba umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Opiekunowie praktyk w szkołach to osoby z dużym doświadczeniem zawodowym, posiadający najczęściej najwyższe stopnie awansu zawodowego nauczyciela (nauczyciel mianowany lub nauczyciel dyplomowany).

Miejsca, w których studenci odbywają praktykę dysponują infrastrukturą i wyposażeniem, które są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się na podstawie formalnie przyjętych i opublikowanych zasad sformułowanych w odpowiednim zarządzeniu rektora, w ogólnym regulaminie praktyk zawodowych oraz w regulaminach poszczególnych praktyk. Określono w nich cele, organizację i sposób realizacji praktyk, warunki odbywania praktyk w jednostkach organizacyjnych, wskazano osoby odpowiedzialne za nadzór nad praktykami i ich zadania, określono zasady prowadzenia dokumentacji, obowiązki studenta-praktykanta, ogólne sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych podczas praktyk. Regulaminy nie określają kryteriów, jakie muszą spełniać placówki, w których odbywają się praktyki, bo funkcjonujące placówki oświatowe spełniają wymagania systemu oświaty. Studenci mogą wybierać miejsca praktyk z posiadanej przez kierunek listy sprawdzonych, stale współpracujących instytucji, gwarantujących prawidłowy przebieg praktyki. Studenci mogą również samodzielnie wybrać miejsce odbywania praktyki, pod warunkiem zatwierdzenia go przez opiekuna z ramienia Uczelni, na podstawie osobistego rozeznania

w środowisku edukacyjnym i możliwościach danego praktykodawcy w zakresie zapewnienia uzyskania przez studenta wszystkich efektów uczenia się.

Systematyczna ocena programu praktyk, zadań wykonywanych przez opiekunów, realizacja praktyk i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się są przedmiotem analizy, dokonywanej z udziałem studentów odbywających praktyki i przedstawicieli samorządu studenckiego, podczas spotkań interesariuszy zewnętrznych praktykodawców organizowanych przez kierunek geografia. Wnioski wynikające z powyższych działań wpływają na doskonalenie programu i organizacji praktyk zawodowych.

Szczegółowy harmonogram organizacji roku akademickiego określa stosowne zarządzenie Rektora UKEN, w którym wyszczególnia się podział roku na semestry, terminy rozpoczęcia i zakończenia zajęć dydaktycznych, sesji egzaminacyjnej letniej i zimowej, świąt, wakacji i dni wolnych od zajęć dydaktycznych. Zajęcia na studiach stacjonarnych zorganizowane są w cyklach tygodniowych (tj. od poniedziałku do piątku) dla zajęć z liczbą godzin oscylujących wokół 30 lub co dwa tygodnie dla zajęć 15-godzinnych. Łączne dzienne obciążenie godzinowe zajęciami osób studiujących nie przekracza 8 godzin, z zachowaniem odpowiednich przerw pomiędzy blokami zajęciowymi (przy tym uwzględnia się przerwę obiadową). Zajęcia na studiach pierwszego stopnia rozplanowano na 6 semestrów, a na studiach drugiego stopnia na 4 semestry, co przekłada się na obciążenie pracą studentów wyrażone łączną liczbą punktów ECTS wynoszącą 30 na każdy semestr. Rozplanowanie zajęć można uznać za zgodne z zasadami higieny pracy i umożliwiające studentom systematyczne uczenie się oraz efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Organizację roku akademickiego na studiach niestacjonarnych w nawiązaniu do ww. wytycznych ustalają dyrektorzy instytutów. Forma niestacjonarna studiów na kierunku geografia jest proponowana, lecz z powodu niskiej liczby kandydatów, nie są te studia uruchamiane.

Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się – w tym w szczególności w sesji egzaminacyjnej – umożliwia weryfikację efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach. Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela nie przewiduje w tym zakresie szczególnych uwarunkowań.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Program studiów na kierunku geografia jest różnorodny i oddaje ich interdyscyplinarny charakter. Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach. Treści programowe w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela nie obejmują pełnego zakresu treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy. Łączna liczba godzin zajęć i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów jest zgodna z wymogami rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów, a także formalnie adekwatna do uzyskiwanych tytułów zawodowych. Liczby godzin i punktów ECTS przypisane zajęciom prowadzonym z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich spełniają wymagania ustawowe w sprawie studiów w odniesieniu do studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz zapewniają

prawidłową realizację zajęć i osiągnięcia efektów uczenia się, przy czym wymagane jest poprawne zaplanowanie i transparentne uwidocznienie właściwego nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia efektów uczenia dla zajęć służących osiągnięciu przez osoby studiujące zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego B2+. Sekwencja zajęć i ich formy, umożliwiając osiągnięcie efektów uczenia się, przy właściwie zaplanowanych nakładach pracy własnej studenta w ramach bilansu punktów ECTS. Na studiach pierwszego i drugiego stopnia zapewniono zajęcia do wyboru w wymiarze zgodnym z rozporządzeniem MNiSW w sprawie studiów. Zajęcia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których kierunku został przyporządkowany, zapewniono w wymiarze zgodnym z rozporządzeniem MNiSW w sprawie studiów. Zapewniona jest możliwość osiągnięcia przez studentów zakładanego poziomu B2 i B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Liczba godzin zajęć z dziedzin nauk humanistycznych i społecznych spełnia wymagania rozporządzeniem MNiSW w sprawie studiów. Zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są wykorzystywane od 2018 roku na kierunku i były wykorzystywane w okresie pandemii COVID-19, a ich wymiar jest zgodny z wymaganiami określonymi przepisami. Harmonogram realizacji programu studiów i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy, ale nie w pełni zgodne z tymi wymaganiami są formy zajęć. Metody kształcenia zostały określone w programie studiów i zapewniają skuteczną realizację programu studiów. Program praktyk psychologiczno-pedagogicznych jest zgodny z wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Efekty uczenia się i treści programowe dla praktyk dydaktycznych nie obejmują pełnego zakresu efektów uczenia się i treści programowych określonych dla tych zajęć w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Organizacja i nadzór nad ich realizacją są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy. Dobór miejsc odbywania praktyk oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela, są prawidłowe. Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) niezapewnienia pełnego zakresu treści programowych zawartych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, 2) niezapewnienia, aby jedna trzecia godzin zajęć w grupie B była zintegrowana z realizacją praktyk zawodowych, 3) niezapewnienia, by efekty uczenia się i treści programowe dla praktyk zawodowych w grupach D i E obejmowały pełen zakres efektów uczenia się i treści programowych określonych dla tych zajęć w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się transparentne uwidocznienie w programie studiów treści programowych umożliwiających osiągnięcie kompetencji w posługiwaniu się językiem obcym na poziomie B2+ ESOKJ.
2. Rekomenduje się poprawne zaplanowanie właściwego nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia efektów uczenia dla zajęć służących osiągnięciu przez osoby studiujące zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego B2+.

Zalecenia

1. Zaleca się zapewnienie pełnego zakresu treści programowych zawartych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
2. Zaleca się zapewnienie, aby jedna trzecia godzin zajęć w grupie B była zintegrowana z realizacją praktyk zawodowych.
3. Zaleca się, by efekty uczenia się i treści programowe dla praktyk zawodowych w grupach D i E obejmowały pełen zakres efektów uczenia się i treści programowych określonych dla tych zajęć w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

W kryteriach rekrutacji na studia pierwszego stopnia, zarówno stacjonarne jak i niestacjonarne, uwzględnia się średnią wyników egzaminu maturalnego ze wszystkich zdawanych przedmiotów (poziom podstawowy lub rozszerzony – część pisemna; zdającym maturę z geografii na poziomie rozszerzonym wynik jest przemnożony przez współczynnik 2, z geografii lub z innych przedmiotów na poziomie rozszerzonym – przez współczynnik 1,5). Kandydatom ze „starą maturą” uwzględnia się średnią ocen z wszystkich przedmiotów zdawanych na egzaminie dojrzałości (część ustna i pisemna). Ponadto kandydaci ze „starej” i „nowej” matury, którzy uczęszczali w szkole ponadgimnazjalnej (średniej) na zajęcia edukacyjne z turystyki lub dodatkowe zajęcia z zakresu geografii lub przedsiębiorczości (wg zapisu na świadectwie ukończenia szkoły), otrzymywali dodatkowo 10 punktów do rankingu. Uczestnikom etapu okręgowego Olimpiady Geograficznej przysługiwało dodatkowo 10 punktów do rankingu (punkty mogą się sumować). Bez postępowania kwalifikacyjnego przyjmowani są także laureaci i finaliści olimpiad stopnia centralnego wielu olimpiad wyszczególnionych w stosownej uchwale Senatu UKEN. Kandydaci, którzy ukończyli szkołę średnią poza Polską i nie mają na świadectwie dojrzałości pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego z języka polskiego przystępują do egzaminu z podstaw języka polskiego (do dalszych etapów rekrutacji są dopuszczane osoby, które mają pozytywny wynik tego egzaminu).

Studia drugiego stopnia są przewidziane dla absolwentów studiów wyższych (licencjackich, inżynierskich, magisterskich) kierunków: geografia, gospodarka przestrzenna, turystyka i rekreacja, ochrona środowiska oraz innych kierunków studiów po zdaniu egzaminu wstępnego. Rekrutacja odbywa się poprzez konkurs dyplomów studiów wyższych (licencjata, inżyniera, magistra) – dla absolwentów kierunków geografia, gospodarka przestrzenna, turystyka i rekreacja lub ochrona środowiska, czego podstawą jest ocena osiągniętych efektów uczenia się. Kandydaci, którzy ukończyli szkołę średnią poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie mają na świadectwie dojrzałości

pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego z języka polskiego lub ukończonych studiów pierwszego stopnia w języku polskim ani nie posiadają certyfikatu znajomości języka polskiego na wymaganym poziomie (B1), wydanym przez odpowiedni podmiot uprawniony do organizowania egzaminów certyfikатовych z języka polskiego jako obcego muszą przystąpić do egzaminu z podstaw języka polskiego. Egzamin taki przeprowadza Centrum Nauczania Języka Polskiego Jako Obcego UKEN. Do dalszych etapów rekrutacji są dopuszczani kandydaci, które uzyskały pozytywny wynik tego egzaminu. Natomiast dla absolwentów studiów wyższych (licencjackich, inżynierskich, magisterskich) innych kierunków przewidziany jest egzamin pisemny (test) z geografii. Takie postępowanie bezpodstawnie dyskwalifikuje część kandydatów na studia drugiego stopnia. Kompetencje kandydata na studia drugiego stopnia powinny być oceniane na podstawie osiągniętych na studiach pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolitych studiach magisterskich efektach uczenia się, a nie ukończenia określonego kierunku studiów (obecnie nie ma obowiązującego wykazu kierunków studiów, w związku z czym możliwości Uczelni w tym zakresie nie są niczym ograniczone). Rekomenduje się doprecyzowanie i implementację w pełni przejrzystych zasad rekrutacji kandydatów na studia drugiego stopnia na kierunku geografia, opartych na identyfikacji osiągniętych efektów uczenia się, a nie ukończeniu określonego kierunku studiów. Z powyższego wynika, że warunki rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są spójne, przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają właściwy dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do realizacji przyjętych celów kształcenia i osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku geografia.

Warunki i zasady przyjęcia kandydatów na studia są bezstronne i zapewniają równe szanse w podjęciu studiów na kierunku geografia.

Nie uwzględniono w omawianych zasadach informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, ponieważ oczekiwane od kandydata na studia w UKEN kompetencje cyfrowe nie wykraczają poza poziom wiedzy i umiejętności zdobytych na wcześniejszych etapach edukacji. W związku z tym, na etapie rekrutacji założono, że każdy kandydat nabył umiejętność na odpowiednim poziomie: obsługi komputera, edytorów tekstu i arkuszy kalkulacyjnych oraz korzystania z poczty elektronicznej i przeglądarek internetowych.

Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, które zapewniają właściwą ocenę potencjału kandydata i rekrutację osób na konkretny poziom studiów na kierunku geografia wynikają ze treści stosownej uchwały Senatu UKEN. Opisane tam zasady zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz odniesienie ich do efektów uczenia się określonych w programie studiów. Postępowanie rozpoczyna się złożeniem wniosku (wraz z dokumentami, którymi kandydat dysponuje, wskazującymi na potwierdzenie osiągnięcia efektów uczenia się). Wniosek składany jest do dyrektora instytutu. Proces uznawania efektów uczenia się i decyzję w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się podejmuje Dyrektor Instytutu, Liczba osób, które zostały przyjęte na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się nie może przekroczyć 20% ogólnej liczby studentów na kierunku, poziomie i profilu kształcenia.

Ogólne zasady i warunki uznawania efektów uczenia się studentów wznawiających studia lub przenoszących się z innych uczelni (w tym zagranicznych) na UKEN określa regulamin studiów stanowiący załącznik do stosownej Uchwały Senatu UKEN, a także kilku innych przepisach wewnętrznych obowiązujących w Uczelni odnośnie mobilności międzynarodowej studentów. W sytuacji przeniesienia z innej uczelni również zagranicznej na kierunek geografia (po zaliczeniu przynajmniej I semestru w uczelni macierzystej), efekty i zajęcia uznawane są na podstawie analizy zbieżności, oceny kart zajęć i grup zajęć oraz wskazania różnic programowych. Decyzję o przyjęciu

i uznaniu zaliczonych w innej szkole wyższej kursów i praktyk podejmuje dyrektor instytutu, określając semestr dokonania wpisu oraz terminy i zakres wyrównania różnic programowych. Obowiązujące w Uczelni omawiane zasady zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Proces dyplomowania oraz sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiągniętych na zakończenie cyklu kształcenia jest określony regulaminem studiów UKEN oraz szeregiem obowiązujących w Uczelni procedur określających np. zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Szczególną uwagę zwraca się na: zgodność tematyki przewidzianych do realizacji prac dyplomowych z kierunkiem prowadzonych badań w Uczelni, współpracę z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie tematyki prowadzonych prac dyplomowych i przyszłego wykorzystania wyników badań, wybór tematów prac dyplomowych zgodnych z zainteresowaniami naukowymi studentów oraz potrzebami zawodowymi przyszłych absolwentów. W ramach przygotowania pracy dyplomowej, osoba studiująca jest zobowiązana do uczęszczania na seminaria prowadzone przez nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Dyrektor instytutu, po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Instytutu, może powierzyć prowadzenie seminariów dyplomowych oraz pełnienie obowiązków promotora pracy dyplomowej nauczycielowi akademickiemu ze stopniem doktora. Osoba studiująca ma prawo do wyboru promotora pracy oraz tematu pracy, zgodnie z własnymi zainteresowaniami. Prace licencjackie i magisterskie realizowane na kierunku geografia spełniają określone kryteria formalne i merytoryczne. Prace dyplomowe na studiach pierwszego i drugiego stopnia różnią się poziomem samodzielności badawczej oraz stopniem zaawansowania metod badawczych stosowanych przez osoby studiujące. Prace dyplomowe na studiach I stopnia mają charakter opracowań na poziomie podstawowym. Prace dyplomowe na studiach II stopnia są opracowaniami o charakterze pogłębionym i rozszerzonym oraz mają charakter badawczy. Służą one przygotowaniu absolwenta do samodzielnej pracy badawczej i naukowej, mają często charakter interdyscyplinarny. Zasady i procedury dyplomowania zostały jasno sprecyzowane, zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez osoby studiujące efektów uczenia się na zakończenie studiów, są trafne i dostosowane do specyfiki kierunku studiów geografia.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez osoby studiujące efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się, w tym metody stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, są sformalizowane i oparte na przepisach wewnętrznych Uczelni. Efekty uczenia się osiągnięte przez osoby studiujące w toku studiów poddawane są regularnej weryfikacji, a sposoby sprawdzania ich osiągania są dostosowane do rodzaju efektów uczenia się (w kartach kursów określono formę zaliczenia i sposoby weryfikacji osiągania efektów uczenia się; forma zaliczenia kursów rozumiana jest jako: zaliczenie, zaliczenie z oceną lub egzamin i jest wskazana dla każdego zajęcia zarówno w karcie kursu, jak i w planie studiów). Odbywa się ona podczas realizacji prac terminowych zarówno indywidualnych jak i zespołowych np. prezentacje, postery, projekty, eseje, kolokwia i testy sprawdzające. Dotyczą one zarówno zagadnień teoretycznych, wymagających od osób studiujących omówienia danego problemu, scharakteryzowania zjawiska czy wyjaśnienia sposobu rozwiązania zadania problemowego, jak również zadań praktycznych. Te formy sprawdzania osiągniętych efektów uczenia się pozwalają na wycwiczenie umiejętności obserwacji i wysuwania wniosków z zaobserwowanych zjawisk. Weryfikują też poprawność interpretacji wyników prowadzonych obserwacji (także terenowych) i badań oraz wiedzę w zakresie specjalistycznego zagadnienia. Efekty sprawdzane są w trakcie zajęć poprzez aktywny udział osób studiujących w dyskusjach i rozmowach mających

na celu syntetyczne omówienie tematu lub też rozwiązania zagadnień problemowych. W ten sposób, oprócz sprawdzania efektów związanych z nabywaniem wiedzy i umiejętności, kształtowane są umiejętności wypowiedzi na tematy naukowe oraz weryfikowane efekty związane z kompetencjami społecznymi np. praca w zespole, umiejętność argumentowania, erystyka, szacunek wobec adwersarza oraz krytyczne podchodzenie do przedstawianych treści. Ostatecznie efekty uczenia się są sprawdzane podczas końcowych zaliczeń lub egzaminów (w zdecydowanej większości przypadków na ocenę). Egzaminy mają charakter prac pisemnych, polegających na rozwiązaniu zadań problemowych lub testowych (pytania otwarte, zamknięte zadania jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru), bądź są przeprowadzane jako egzaminy ustne.

Zasady te umożliwiają równe traktowanie studentów oraz pozwalają na dostosowanie sposobu sprawdzenia efektów uczenia się do potrzeb osób studiujących z niepełnosprawnościami (m.in. dzięki adaptacji materiałów dydaktycznych i dostosowaniu sposobu prowadzenia zajęć oraz form zaliczeń i egzaminów po określeniu specyficznych potrzeb osób studiujących), są bezstronne, rzetelne, przejrzyste, zapewniające porównywalność oraz na bieżąco przekazywaną informację zwrotną dotyczącą stopnia osiągnięcia efektów uczenia się w ramach aktywności na zajęciach i realizowanych prac, także z uwzględnieniem realiów kształcenia na odległość w warunkach reżimu sanitarnego. Tym niemniej, w celu zapewnienia większej transparentności w procesie weryfikacji należy zadbać o to, aby w ramach każdego zajęcia i grup zajęć przejrzyste określone zostały metody, a zwłaszcza kryteria oceniania. Rekomenduje się doprecyzowanie metod i dopracowanie szczegółowych kryteriów oceniania w ramach wszystkich zajęć i grup zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku geografia.

Wprowadzone zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej o osiągnięciu efektów uczenia się nie są sformalizowane w sposób szczególny w postaci procedur, niemniej jednak są one każdorazowo uzgadniane ze z osobami studiującymi przez prowadzących zajęcia dydaktyczne na pierwszych zajęciach, na których prezentowane są informacje zawarte w kartach zajęć (efekty, treści, zasady, formy zaliczeń, kryteria oceniania). Każdorazowo na etapie ewaluacji efektów uczenia się, osoby studiujące otrzymują informację zwrotną dotyczącą stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Oceny prac etapowych są omawiane systematycznie na zajęciach i konsultacjach w ciągu każdego semestru, a wyniki zaliczenia zajęć i ocena stopnia uzyskania zakładanych efektów uczenia się zwyczajowo są podawane na ostatnich zajęciach.

Określone zostały zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. W przypadku wątpliwości dotyczących weryfikacji i oceny efektów uczenia się, osoby studiujące mają prawo do odwołania się od uzyskanej oceny do dyrekcji instytutu.

Podczas nauczania na odległość bieżące monitorowanie zajęć realizowane jest podobnie jak w przypadku zajęć realizowanych tradycyjnie w bezpośrednim kontakcie z prowadzącym, ponieważ proces weryfikacji odbywa się w trakcie spotkania tradycyjnego tzn. ostatnie zajęcia odbywają się w sali. W nielicznych przypadkach (np. zdarzeń losowych), weryfikacja efektów uczenia się odbywa się zdalnie za pomocą oferowanych przez systemy narzędzi weryfikacji w nauczaniu zdalnym. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez osoby studiujące efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, gwarantują bezpieczną identyfikację osób studiujących. Przekazywanie informacji o osiągnięciu efektów uczenia się w drodze indywidualnej komunikacji odbywa się z zapewnieniem bezpieczeństwa danych osobowych studentów (systemowe rozwiązania platform edukacyjnych).

Stosowane są trafnie dobrane metody weryfikacji efektów uczenia się – są to metody dość powszechnie stosowane na studiach, ale niektóre z nich szczególnie dostosowane do specyfiki kierunku geografia. Weryfikacja i ocena efektów uczenia się osiąganych przez osoby studiujące w trakcie całego cyklu kształcenia odbywa się poprzez: egzamin ustny, egzamin pisemny, zindywidualizowane i zespołowe prace (np. esej, projekt, referat), zajęcia terenowe, gry dydaktyczne, ćwiczenia, prace laboratoryjne, udział w dyskusji. W programie studiów uwzględniono kryteria zaliczenia każdego zajęcia (w wielu przypadkach nazbyt ogólnie, a w kartach zajęć i grup zajęć wymieniono sposoby weryfikacji efektów przypisanych do zajęć i grup zajęć. Bieżącej weryfikacji i oceny osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dokonują nauczyciele akademicy i inne osoby prowadzące zajęcia. Pomimo dość dobrej przejrzystości zasad w zakresie stosowanych metod i kryteriów weryfikacji osiągania efektów uczenia się przez osoby studiujące, w ocenie prac etapowych zdarzają się niedomagania świadczące o potrzebie doskonalenia tego procesu np. nie zawsze wyszczególniane są oceny częściowe prac etapowych, oceny częściowe i końcowe zajęć nie są w pełni uzasadnione przez prowadzącego, brak jakiegokolwiek dokumentacji kolokwium końcowego, brak prac etapowych, wystawione oceny końcowe w ramach zajęć są bez wyjątku jednakowe i najwyższe z możliwych, brak zindywidualizowania wkładu autorskiego i odzwierciedlenia rzeczywistych efektów pracy osób studiujących. Podobnie, w ocenie prac dyplomowych zdarzają się jednostkowo niedomagania świadczące o potrzebie doskonalenia tego procesu np. nieznacznie zawyżone lub zaniżone oceny prac. Rekomenduje się zwiększenie poziomu profesjonalizmu w prowadzeniu procesu weryfikacji efektów uczenia się w ramach zajęć i grup zajęć oraz generowaniu i archiwizowaniu dokumentacji związanej z procesem weryfikacji efektów uczenia się na każdym etapie cyklu kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Stosowane metody weryfikacji – m.in. wobec zdefiniowania kryteriów oceniania oraz zdefiniowanych efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć – pozwalają na skuteczną ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Tym samym umożliwiają one sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, odpowiednio na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Stopień opanowania języka obcego na poziomie B2 i B2+ jest weryfikowany metodami określonymi w kartach zajęć. Na studiach pierwszego stopnia lektoraty są prowadzone przez wykładowców ze Studium Języków Obcych. Na studiach drugiego stopnia zajęcia są prowadzone przez nauczycieli akademickich reprezentujących dyscyplinę nauk ścisłych i przyrodniczych oraz mających doświadczenie w stosowaniu m.in. specjalistycznego języka angielskiego wykorzystywanego w naukach ścisłych i przyrodniczych. Kurs na studiach pierwszego stopnia kończy się egzaminem kompetencji językowych na poziomie B2, a w zakresie poziomu B2+ jest to jedynie zaliczenie zajęć na ocenę po przeprowadzonym kursie o nazwie *język angielski dla celów akademickich* oraz udziale osób studiujących w wielu zajęciach specjalistycznych, na których doskonalą w języku obcym terminologię specjalistyczną z zakresu geografii. Przedstawione wcześniej działania umożliwiają opanowanie języka obcego (najczęściej jest to język angielski) na poziomie B2, a na studiach drugiego stopnia B2+, w tym języka specjalistycznego z zakresu nauk o Ziemi i środowisku. Tym niemniej, proces weryfikacji osiągania efektów uczenia się w zakresie nabywania kompetencji językowych na poziomie B2+ na kierunku geografia, wymaga doskonalenia ze względu na małe zróżnicowanie i stosunkowo niską efektywność dotychczas stosowanych sposobów weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się i brak transparencji w ich wykorzystaniu w ramach zajęć (np. w karcie zajęć wymieniane są formy weryfikacji efektów jako „projekt grupowy, referat i inne” *versus* „czynny udział w zajęciach i wykonanie ćwiczeń”, a nieco dalej „zaliczenie uzyskuje student, który spełnił wszystkie powyższe

kryteria, był obecny na co najmniej 60% zajęć”). Rekomenduje się wdrożenie na studiach drugiego stopnia w pełni efektywnych form i metod weryfikacji efektów uczenia się w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2+, w tym języka specjalistycznego dla geografii, na poziomie studiów drugiego stopnia. Podobnie jako niedomaganie w zakresie nabywania tzw. kompetencji językowych trzeba traktować znikome wykorzystanie zagranicznej literatury naukowej w opracowaniach dyplomowych. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań motywujących prowadzących zajęcia i studentów do bardziej efektywnego wykorzystania potencjału zagranicznej literatury naukowej w procesie kształcenia, w szczególności w procesie dyplomowania.

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku specjalności nauczycielskiej są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie. Co do zasady umożliwiają sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień i nie ograniczają się do znajomości faktów. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w kategorii umiejętności związana jest z bezpośrednią obserwacją studenta w czasie wykonywania działań właściwych dla danego zadania zawodowego. Weryfikacja efektów w zakresie wiedzy przebiega w formie egzaminów pisemnych lub ustnych, a co do umiejętności, weryfikacja przebiega, między innymi, poprzez przygotowanie i analizę konspektów zajęć i obserwowanie ich realizacji.

Efekty uczenia się osiągnięte przez osoby studiujące są uwidocznione w postaci m.in. testów, pisemnych prac etapowych, raportów, projektów i kolokwiów oraz prac egzaminacyjnych, a dokumentacja w tym zakresie jest archiwizowana w różnym wymiarze czasowym. Wyniki monitoringu losów absolwentów kierunku geografia prowadzonego w UKEN, dowodzą osiągnięcia przez osoby studiujące wszystkich założonych efektów uczenia się i nabycia unikalnych kompetencji przez absolwentów geografii, do których należą między innymi umiejętności wykonywania analiz przestrzennych, szczególnie tych prowadzonych w oparciu o nowoczesne technologie GIS.

Forma, zakres oraz metody stosowane w pracach etapowych i dyplomowych są dostosowane do poziomu, profilu oraz dyscyplin naukowych, do których przyporządkowany jest kierunek geografia. Oceniane prace etapowe (np. *meteorologia i klimatologia, współczesne problemy hydrologiczne, ćwiczenia terenowe z geologii, kształtowanie i ochrona środowiska, geografia ludności, audyt krajobrazowy*) i dyplomowe są specyficzne dla kierunku geografia. Tematyka prac dyplomowych jest zawsze osadzona w problematyce środowiska geograficznego i dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów. Prace dyplomowe dotyczą aktualnych problemów środowiska geograficznego, są tworzone z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy naukowej, w tym najnowszych publikacji naukowych. Prace dotyczą nie tylko geografii fizycznej, społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej czy dydaktyki geografii, ale również poruszają zagadnienia z obszaru turystyki, ekologii i ochrony środowiska. Dotyczą one zarówno zagadnień interdyscyplinarnych, gdzie dominuje ujęcie holistyczne z metodami badawczymi analityczno-opisowymi, jak i szczegółowych prac o charakterze empiryczno-doświadczalnym (metody analityczno-redukcyjne).

Uczelnia szeroko dokumentuje osiągnięcie efektów uczenia się przez osoby studiujące geografię przedstawiając wiele innych dowodów. Osoby studiujące są włączane do pracy badawczej (najczęściej w ramach działalności w kołach naukowych) oraz na etapie przygotowywania prac dyplomowych. Stąd też studenci – raczej incydentalnie – uczestniczą w realizowanych przez Uczelnię projektach badawczych i dydaktycznych. Rezultatem wspólnych prac badawczych są wystąpienia konferencyjne oraz publikacje naukowe, których współautorami są osoby studiujące na kierunku geografia. Łączy się to także z uczestnictwem tych osób w seminariach, konferencjach naukowych,

warsztatach specjalistycznych oraz we współautorskich publikacjach artykułów z pracownikami naukowo-dydaktycznymi.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia umożliwiają odpowiedni dobór kandydatów. Zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse. Uczelnia posiada procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnictwa wyższego. Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni pozwalają na właściwą identyfikację efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności do programu studiów realizowanego na kierunku studiów geografia. Zasady i procedury dyplomowania są właściwe dla poziomu, profilu i kierunku studiów oraz potwierdzają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się, również te stosowane w nauczaniu na odległość, umożliwiają równe traktowanie wszystkich osób studiujących i są możliwe do dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W zasadach weryfikacji i oceny uwzględniono osiągnięcie efektów uczenia się zarówno kierunkowych jak i określonych dla zajęć i grup zajęć oraz szczegółowych kryteriów oceniania i weryfikacji osiągania efektów uczenia się, co – mimo wielu stwierdzonych niedomagań będących przedmiotem rekomendacji – pozwala uznać te zasady za rzetelne i bezstronne, zapewniające przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen. Przekazywanie osobom studiującym informacji zwrotnej odbywa się na bieżąco i po zakończeniu danego etapu studiów, zgodnie z określonymi zasadami. Obowiązują również zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się. Zapobiega się sytuacjom nieetycznym i niezgodnym z prawem, a mimo braku takich zdarzeń określono procedury postępowania. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez osoby studiujące efektów uczenia się w nauczaniu na odległość gwarantują identyfikację osób i bezpieczeństwo danych. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez osoby studiujące efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się (w tym stosowane w nauczaniu na odległość) są zróżnicowane i adekwatne do zakładanych efektów uczenia się. Metody weryfikacji efektów uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela.

Stosowane metody weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego na poziomie B2 i B2+. Prace etapowe i dyplomowe odpowiadają poziomowi i profilowi studiów oraz zakładanym efektom uczenia się, uwzględniając przygotowanie do pracy badawczej. Osoby studiujące są autorami i współautorami publikacji z zakresu problematyki środowiska geograficznego oraz uczestniczą w realizacji projektów badawczych i biorą udział w konferencjach.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się doprecyzowanie i implementację w pełni przejrzystych zasad rekrutacji kandydatów na studia drugiego stopnia na kierunku geografia, opartych na identyfikacji osiągniętych efektów uczenia się, a nie ukończeniu określonego kierunku studiów.
2. Rekomenduje się doprecyzowanie metod i dopracowanie szczegółowych kryteriów oceniania w ramach wszystkich zajęć i grup zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku geografia.
3. Rekomenduje się zwiększenie poziomu profesjonalizmu w prowadzeniu procesu weryfikacji efektów uczenia się w ramach zajęć i grup zajęć oraz generowaniu i archiwizowaniu dokumentacji związanej z procesem weryfikacji efektów uczenia się na każdym etapie cyklu kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia.
4. Rekomenduje się wdrożenie na studiach drugiego stopnia w pełni efektywnych form i metod weryfikacji efektów uczenia się w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2+, w tym języka specjalistycznego dla geografii, na poziomie studiów drugiego stopnia.
5. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań motywujących prowadzących zajęcia i studentów do bardziej efektywnego wykorzystania potencjału zagranicznej literatury naukowej w procesie kształcenia, w szczególności w procesie dyplomowania.

Zalecenia

brak

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku geografia posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy oraz reprezentują wiodące dla kierunku dyscypliny naukowe: nauki o Ziemi i środowisku (17 osób) oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (21 osób), w odpowiednich proporcjach. Dwudyscyplinowość dorobku odpowiada różnorodności geografii i jest spójna z koncepcją kształcenia. Zajęcia na omawianym kierunku prowadzą również osoby reprezentujące inne dziedziny i dyscypliny naukowe, m. in, nauki ekonomiczne, nauki biologiczne, pedagogika, językoznawstwo). Nauczyciele ci prowadzą zajęcia spoza ścisłego pola geografii, ale o dużym znaczeniu dla całości programu, np. *wprowadzenie do pedagogiki, wybrane zagadnienia z botaniki i zoologii*. Nauczyciele akademicki są aktywni naukowo, publikują w renomowanych światowych czasopismach, np. *Geografiska Annaler, Journal of Maps, Environmental Earth Sciences*. Pracownicy realizowali i realizują projekty finansowane przez NCN, NCBiR oraz Horyzont 2020, tematycznie powiązane z zagadnieniami nauczonymi na ocenianym kierunku. Doświadczenie badawcze kadry odpowiada charakterowi prowadzonych zajęć oraz umożliwia nabycie przez studentów kompetencji badawczych.

Liczebność kadry i struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich na kierunku geografia umożliwia prawidłową realizację zajęć, Studenci mają kontakt z pracownikami o ugruntowanej pozycji naukowej (wśród prowadzących zajęcia jest 33 doktorów, 10 doktorów habilitowanych i 4 profesorów).

Nauczyciele akademicki posiadają odpowiednie kompetencje dydaktyczne. Poszczególne kursy obsadzone są przez specjalistów legitymujących się dorobkiem naukowym oraz doświadczeniem

badawczym w odpowiednim zakresie, Na przykład, kursy z zakresu hydrologii i gospodarki wodnej (zarówno wykłady jak i ćwiczenia) prowadzi osoba o dużym dorobku publikacyjnym i projektowym w tym zakresie. Umożliwia to nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. W przypadku przedmiotów spoza zakresu obu dyscyplin wiodących dla kierunku (na przykład zajęcia językowe) nauczyciele pozyskiwani są z innych jednostek uczelni. Zalecenia poprzedniej oceny programowej, dotyczące powierzenia zajęć *fizyka i chemia Ziemi, astronomiczne podstawy geografii* oraz *statystyka* osobom legitymującym się kwalifikacjami i dorobkiem ściśle odpowiadającym treściom kształcenia zostały zrealizowane. Na przykład, kurs *astronomiczne podstawy geografii* jest współprowadzony przez astronoma i geografa fizycznego, co zapewnia odpowiedni balans między obiema dyscyplinami. Zajęcia służące przygotowaniu do wykonywania zawodu nauczyciela są prowadzone przez nauczycieli akademickich i inne osoby posiadające kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć. W kształceniu tym w grupie zajęć B (związanej z przygotowaniem psychologiczno-pedagogicznym) biorą udział także osoby prowadzące badania naukowe w dyscyplinie naukowej pedagogika lub psychologia. Natomiast w kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela w grupach zajęć związanych z przygotowaniem merytorycznym do prowadzenia pierwszego i kolejnego przedmiotu biorą udział także osoby prowadzące działalność naukową w dyscyplinach naukowych geografia oraz nauki o Ziemi i środowisku, odpowiadającym przedmiotom nauczania, do prowadzenia których przygotowuje kształcenie na kierunku.

Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia umożliwia prawidłową realizację zajęć. Pracownicy realizują w jego ramach jedynie część swojego pensum, łącząc je z dydaktyką na innych kierunkach prowadzonych UKEN. Najczęściej jest to kilka kursów o łącznym wymiarze kilkudziesięciu godzin. Taka struktura zajęć pozwala na efektywne zarządzanie obciążeniem dydaktycznym poszczególnych pracowników.

Obciążenia godzinowe pracowników są zgodne ze standardami uczelni i ogólnymi wymaganiami w tym zakresie.

Realizacja zajęć, w tym zdalnych, jest na bieżąco kontrolowana. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie kierunku są na bieżąco informowane o ewentualnych wydarzeniach losowych wymagających wprowadzenia zastępstwa bądź incydentalnego odstępstwa od planu zajęć.

Dobór prowadzących zajęcia jest transparentny i zgodny z wymaganiami merytorycznymi. W miarę możliwości uwzględniane są również preferencje pracowników. O obsadzie zajęć decyduje dyrektor Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi. Kluczowym kryterium jest dorobek badawczy pracowników.

Nauczyciele akademicy regularnie podnoszą swoje kompetencje dydaktyczne, uczestnicząc w szkoleniach oraz kursach, np. dotyczących obsługi narzędzi do zdalnego nauczania czy metodyki zajęć. Rozwijają też przydatne w dydaktyce umiejętności techniczne, np. z zakresu informatyki czy obsługi bezzałogowych statków powietrznych. Mogą też na bieżąco zgłaszać swoje potrzeby związane z nabywaniem nowych umiejętności bądź zapotrzebowanie na nowe funkcjonalności narzędzi do zdalnego nauczania. Potrzeby nauczycieli akademickich w zakresie szkoleń oraz wsparcia technicznego są zapewnione.

Nauczyciele akademicy są oceniani przez studentów z wykorzystaniem ankiet dotyczących poszczególnych zajęć. Wyniki ankiet oraz komentarze studentów są udostępniane ocenianym oraz brane pod uwagę przy ocenie okresowej. Nauczyciele akademicy podlegają regularnym hospitacjom. Obejmują one wszystkie formy zajęć, w tym prowadzone zdalnie oraz ćwiczenia terenowe. Przebieg i wyniki hospitacji są szczegółowo dokumentowane z wykorzystaniem obowiązującego w Uczelni arkusza hospitacji. Arkusz ten obejmuje szczegółową ocenę kompetencji

prowadzącego uwzględniającą osiem zagadnień odnoszących się zarówno do wiedzy, jak i kompetencji miękkich (m.in, przejrzystość zadań stawianych studentom, postawa nauczyciela wobec studentów), zalecenia, oraz ocenę sumaryczną.

Nauczyciele akademicki podlegają regularnej (nie rzadziej niż co 4 lata) ocenie okresowej. Arkusz oceny okresowej jest standardowy dla całej uczelni, obejmuje szczegółowe rozpoznanie naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej działalności pracownika. Elementem oceny są wyniki ankiet studenckich i hospitacji. Wyróżniający się pracownicy są nagradzani, np. rocznym dodatkiem motywacyjnym. Inną formą wsparcia rozwoju kadry jest możliwość skorzystania ze zniżki pensum przez osoby realizujące granty badawcze finansowane ze źródeł zewnętrznych oraz opcja urlopy naukowego dla osób starających się o awans naukowy. Realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry prowadzącej zajęcia, zapewnia ich prawidłową realizację oraz sprzyja trwałemu rozwojowi kadry. Sposób prowadzenia polityki kadrowej sprzyja budowaniu spójnego, dobrze zorganizowanego zespołu związanego wspólnym celem, jakim jest jakość kształcenia na ocenianym kierunku. Jakkolwiek pracownicy związani z kształceniem na ocenianym kierunku zatrudnieni są w dwóch różnych instytutach, zachowują ściśle więzi organizacyjne i koleżeńskie oraz czują się współodpowiedzialni za kierunek geografia.

Realizowana polityka kadrowa jest transparentna. Wobec niewielkiej liczby studentów na kierunku nowe zapotrzebowania kadrowe z nim związane są ograniczone. Władze wspierają pracowników na ścieżce awansu naukowego: od 2019 tytuł profesora uzyskały dwie osoby prowadzące badania w dyscyplinie Nauki o Ziemi i Środowisku, związane z kształceniem na ocenianym kierunku. Rozwój kadry wspierany jest również poprzez zachęty do uczestnictwa w wymianie naukowej, również zagranicznej. Pracownicy aktywnie wykorzystują takie możliwości.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz formy pomocy ofiarom. Na Uczelni działa Rektorska Komisja ds. Równego Traktowania oraz obowiązuje procedura antydyskryminacyjna. Uchwalono również Plan Równości Płci, mający na celu m.in. wspomaganie karier naukowych kobiet oraz ułatwienie łączenia pracy naukowej z życiem rodzinnym. Dla wszystkich członków społeczności akademickiej dostępna jest również pomoc psychologiczna. Jak podkreślano na spotkaniach z zespołem oceniającym, stopień zintegrowania grupy prowadzącej zajęcia na kierunku geografia sprawia, że ewentualne konflikty niweluje efektywna komunikacja.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku geografia posiada aktualny i udokumentowany dorobek w dyscyplinach nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Dorobek ten umożliwia prawidłową realizację zajęć i pozwala na nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. Kadra spełnia również wymagania określone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2019 poz. 1450). Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów, jak również kompetencje dydaktyczne osób

prowadzących zajęcia umożliwiają ich prawidłową realizację. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe osób prowadzących zajęcia umożliwia prawidłową realizację zajęć. Nauczyciele akademicki są przygotowani do ich realizacji z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a realizacja tych zajęć jest na bieżąco kontrolowana.

Dobór kadry jest transparentny i adekwatny do potrzeb, uwzględnia dorobek naukowy oraz doświadczenie dydaktyczne nauczycieli. Osoby prowadzące zajęcia są regularnie oceniane przez studentów w zakresie spełniania obowiązków związanych z kształceniem oraz poddawane ocenie w ramach hospitacji. Przeprowadzane regularnie oceny okresowe nauczycieli akademickich obejmują ich aktywność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Uwzględniają również wyniki ocen studenckich oraz hospitacji. Wnioski z przeprowadzanych ocen studenckich i przeglądów kadry są wykorzystywane w procesie doskonalenia i rozwoju pracowników prowadzących zajęcia na kierunku geografia. Realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry zapewniającej prawidłową realizację zajęć, sprzyja stabilizacji zatrudnienia i trwałemu rozwojowi nauczycieli akademickich. Kadra kierunku geografia jest stymulowana i motywowana do wszechstronnego doskonalenia. Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie, uwzględnia też formy pomocy ewentualnym ofiarom.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Infrastruktura wykorzystywana na potrzeby kształcenia na kierunku geografia jest zgodna z potrzebami procesu nauczania i uczenia się i adekwatna do rzeczywistych warunków przyszłej pracy badawczej. Zasadnicza część kształcenia na kierunku geografia odbywa się w głównym budynku UKEN, gdzie siedzibę ma instytut prowadzący kierunek. Specyficzne dla kierunku zajęcia terenowe odbywają się w miejscach i warunkach zapewniających możliwość zrealizowania treści programowych. Na potrzeby kształcenia na kierunku geografia wykorzystywane są sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz dwie pracownie technik komputerowych i GIS (łącznie 32 stanowiska komputerowe). Kształceniu w zakresie nauk o Ziemi służą pracownia geologiczno-gleboznawcza oraz laboratorium sedymentologiczne. Pracownie te dysponują bogatą kolekcją okazów i prób pozwalających studentom na bezpośrednie zapoznanie się z georóżnorodnością Ziemi, oraz nowoczesnym wyposażeniem badawczym (m.in. aparaty do analiz strukturalnych osadów), którego

możliwości demonstrowane są na zajęciach oraz wykorzystywane na potrzeby przygotowania prac dyplomowych. Szczególne znaczenie w kontekście kształcenia nauczycielskiego ma Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej. Jest to nowoczesna pracownia dydaktyczno-naukowa, symulująca warunki szkolne w formie kilku pokoi dostosowanych do różnych grup wiekowych oraz zaplecza nauczycielskiego. Daje możliwość praktycznego doskonalenia umiejętności pracy z uczniami w różnym wieku i o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, zaznajamia z szerokim wachlarzem pomocy naukowych oraz sprzętów technicznych powszechnie stosowanych w szkołach. Jednocześnie, Uczelnia nie posiada analogicznej pracowni dydaktycznej w zakresie WoS, w której zgromadzone byłyby, np., używane w szkolnictwie podręczniki, pomoce dydaktyczne i inne materiały związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela WoS w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, w tym wykorzystywane w szkolnictwie multimedialne programy edukacyjne. Taka pracownia ułatwiałaby też w warunkach symulowanych obserwację studentów w czasie wykonywania działań właściwych dla danego zadania zawodowego wynikającego z roli nauczyciela WoS, czego wymaga standard. Wyposażenie techniczne pomieszczeń umożliwia prawidłową realizację zajęć a tym samym osiągnięcie efektów uczenia się. Dzięki dostępowi do specjalistycznych pracowni i laboratoriów studenci otrzymują odpowiednie przygotowanie do pracy naukowej. Liczba stanowisk w pracowniach komputerowych i laboratoriach odpowiada liczebności grup, zapewniając możliwość samodzielnej pracy studentów.

Lokalizacja, wyposażenie i godziny otwarcia biblioteki umożliwiają komfortowe korzystanie z jej zasobów papierowych i cyfrowych. Studenci geografii korzystają przede wszystkim z biblioteki geograficzno-biologicznej, mieszczącej się w budynku, w którym mają większość zajęć, i zawierającej zbiory ściśle powiązane z tematyką zajęć na ocenianym kierunku. Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna są zgodne z przepisami BHP. Zasady korzystania z poszczególnych pomieszczeń oraz urządzeń określono w indywidualnych dla regulaminach, które są dobrze wyeksponowane w przestrzeni. W całym budynku wydziału studenci mają dostęp do sieci bezprzewodowej. Studenci mogą korzystać z aparatury pomiarowej, analitycznej oraz informatycznej w ramach pracy własnej poza godzinami zajęć. Sprzęt udostępniany jest pod opieką nauczycieli akademickich lub pracowników inżynierijno-technicznych. Budynek, w którym odbywają się zajęcia kierunku geografia, jest dostępny dla osób z niepełnosprawnościami. Dostosowania obejmują m.in. wejście bez schodów, toaletę, windy z informacjami głosowymi oraz tabliczki w języku Braille'a opisujące poszczególne sale. Infrastruktura wykorzystywana na potrzeby kierunku geografia umożliwia efektywne prowadzenie zajęć w trybie zdalnym. Sale są wyposażone w sprzęt umożliwiający internetowy przekaz głosu oraz obrazu. Studenci i pracownicy mają dostęp do oprogramowania umożliwiającego spotkania w czasie rzeczywistym oraz wymianę materiałów. W przypadku zajęć zdalnych prowadzący zajęcia zapewniają studentom materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej.

Biblioteka geograficzno-biologiczna UKEN dysponuje specjalistycznym księgozbiorem z zakresu m.in. geografii, geologii, geomorfologii, hydrologii i innych nauk przyrodniczych, w zakresie odpowiadającym potrzebom realizacji programu ocenianego kierunku. Zasoby biblioteczne obejmują tytuły zalecane w sylabusach, w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania i uczenia się oraz liczby studentów. Zasoby oraz katalog biblioteki są zintegrowane z Biblioteką Główną UKEN oraz pozostałymi sześcioma bibliotekami specjalistycznymi. Łącznie katalog biblioteczny UKEN obejmuje ok. 600 tys. jednostek inwentarzowych. Poprzez biblioteczny system informatyczny studenci mają dostęp do bogatych zasobów online, obejmujących główne licencjonowane bazy światowe (łącznie ponad 60 tys. pełnych tekstów) oraz polską (ok. 7 tys.

tytułów). Zasoby biblioteki geograficzno-biologicznej oraz biblioteki głównej są dostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz w zakresie informacji katalogowej, dla osób z ograniczeniami widzenia. Studenci kierunku geografia mogą też korzystać ze zbiorów kartograficznych, obejmujących szeroki wachlarz map tematycznych oraz topograficznych. Zasoby te są w dużej części dostępne w formie cyfrowej.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne laboratoriów, środki i pomoce dydaktyczne podlegają regularnym przeglądom. Przeglądy te obejmują ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności i aktualności zasobów. Oceniane jest też dostosowanie infrastruktury do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów oraz do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Zarówno nauczyciele akademicy jak i studenci uczestniczą w procesie przeglądów infrastruktury zgłaszając swoje uwagi dotyczące wyposażenia i jego stanu. Bezpośredni nadzór techniczny nad salami ćwiczeniowymi sprawują pracownicy inżynierjno-techniczni poszczególnych katedr, a każdy element infrastruktury badawczej jest przypisany do konkretnego pracownika. Takie rozwiązanie umożliwia natychmiastowe reagowanie na ewentualne awarie lub braki.

Wyniki okresowych przeglądów, w tym wnioski z oceny dokonywanej przez studentów, są uwzględniane w procesie doskonalenia infrastruktury oraz zasobów badawczych i dydaktycznych. Monitoring infrastruktury prowadzony jest w sposób ciągły. Sprzęt badawczy jest regularnie serwisowany przez licencjonowane firmy. Stwierdzone braki sprzętu oraz materiałów są na bieżąco usuwane, a nowe elementy konieczne do realizacji procesu dydaktycznego sukcesywnie zapewniane. Na bieżąco aktualizowana jest również infrastruktura informatyczna i oprogramowanie. Na przykład w 2023 wymieniono na nowe 20 monitorów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Sal i specjalistyczne pracownie dydaktyczne, laboratoria naukowe oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się. Są też adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy badawczej. Umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności oraz prawidłową realizację zajęć. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, aparatura badawcza, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne i odpowiednie do potrzeb prowadzenia działalności naukowej. Umożliwiają prawidłową realizację zajęć na miejscu oraz zdalnie. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Liczba, rozmiary i układ pomieszczeń oraz ich wyposażenie są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności badawczych przez studentów. Lokalizacja biblioteki oraz sposób jej urządzenia i udostępnienia użytkownikom zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej. Sposób udostępniania infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej jest zgodny z przepisami BHP.

Studenci mają dostęp do sieci bezprzewodowej, a w celu wykonywania prac badawczych mają dostęp do laboratoriów i ich wyposażenia poza godzinami zajęć. Budynki, w których realizowane jest kształcenie na kierunku geografia, w tym biblioteka, pomieszczenia dydaktyczne oraz zaplecze sanitarne, są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przede wszystkim w zakresie zniesienia barier dla osób z ograniczoną mobilnością oraz (częściowo) dla osób w ograniczeniach widzenia. Nauczanie zdalne odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej i oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia. Zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne są aktualne i dostosowane tematycznie do potrzeb, umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się, w tym przygotowanie bądź prowadzenie działalności naukowej oraz prawidłową realizację zajęć. Biblioteka dysponuje tytułami zalecanymi w sylabusach w liczbie egzemplarzy odpowiadającej potrzebom procesu nauczania i uczenia się oraz liczbie studentów. Zasoby biblioteczne obejmują zbiory tradycyjne oraz dostępne cyfrowo, w tym wszystkie zasadnicze bazy światowych zasobów informacji naukowej. Zasoby biblioteczne są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, przede wszystkim pod kątem zapewnienia dostępu do biblioteki dla osób z ograniczeniami mobilności. W przypadku zajęć zdalnych prowadzący zajęcia zapewniają studentom materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej.

Infrastruktura wykorzystywana na potrzeby kształcenia na kierunku geografia podlega okresowym przeglądom. Obejmują one ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności i aktualności zasobów dydaktycznych, naukowych, bibliotecznych oraz wyposażenia technicznego pomieszczeń, w tym ich dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów oraz potrzeb osób z niepełnosprawnością. Osoby prowadzące zajęcia oraz studenci mają uczestniczą w procesie przeglądów infrastruktury. Stwierdzone usterki są na bieżąco usuwane, a zauważone braki, w tym te zgłoszone przez studentów, są brane pod uwagę przy planowaniu i realizowaniu inwestycji doskonalących infrastrukturę badawczą, biblioteczną i dydaktyczną.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej jest unikalną w skali kraju, nowoczesną pracownią dydaktyczną. Służy przygotowaniu studentów kierunku geografia do pracy w charakterze nauczyciela. Innowacyjność pracowni polega na tym, że symuluje ona warunki szkolne o podwyższonym standardzie. Tym samym umożliwia studentom ćwiczenie technik, metod i środków pracy właściwych dla uczniów o różnych potrzebach edukacyjnych.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje sala ćwiczeniowa. Podzielono ją na cztery moduły:

- kącik do prowadzenia zajęć z młodszymi dziećmi na podłodze,
- strefa z przesuwными krzesłami i rozkładanymi pulpitemi, umożliwiającą adaptację sali do pracy indywidualnej bądź grupowej
- strefa do zajęć przy wspólnym stole konferencyjnym z wykorzystaniem laptopów,
- strefa „pokoju nauczycielskiego” z aneksem kuchennym oraz typowymi sprzętami biurowymi

Laboratorium wyposażone jest w kilkadziesiąt pomocy do edukacji geograficznej (okazy, modele, przyrządy pomiarowe, multimedia) i przyrodniczej oraz nowoczesny sprzęt wykorzystywany w szkołach (np. tablica interaktywna). W laboratorium znajduje się również tematyczna biblioteczka

z najnowszymi zagranicznymi i krajowymi publikacjami dotyczącymi nowoczesnego kształcenia oraz podręcznikami.

Pracownia stanowi wzorcowy przykład infrastruktury wspierającej kształcenie nauczycieli w sposób skutecznie łączący rozwój wiedzy oraz umiejętności praktycznych.

Rekomendacje

1. Utworzenie pracowni dydaktycznej w zakresie nauczania wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej.

Zalecenia

brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Działalność instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów na kierunku geografia, jest zgodna z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku. Zasięg współpracy koncentruje się głównie na mieście Kraków i regionie, jej zakres jest zróżnicowany, głównie skupiony na oferowaniu miejsc praktyk zawodowych dla studentów oraz współpracy w zakresie doskonalenia programu studiów.

Z analizy zasięgu działalności podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego wynika, że studenci ocenianego kierunku mają, poprzez m.in. odbywanie praktyk zawodowych, możliwość nabycia wiedzy i umiejętności pożądaných na lokalnym rynku pracy. Zakres funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji, z którymi współpracuje Uczelnia w ramach kierunku geografia odzwierciedla misję Uczelni, realizowaną koncepcję kształcenia i nadaje kształt zakładanym celom związanym z potrzebami regionalnej gospodarki. Podmioty otoczenia społeczno-gospodarczego (przedsiębiorstwa i instytucje), z którymi współpracuje Uczelnia w ramach ocenianego kierunku, reprezentują zróżnicowane spektrum działalności sektora publicznego, prywatnego i społecznego wraz z rozbudowaną współpracą międzysektorową. Należy przywołać takie podmioty, jak: II oraz XI LO w Krakowie, Liceum św. Rity w Krakowie, gmina Zator; czy współpracujące z Uczelnią przedsiębiorstwa Geopark Świętokrzyski, Tatrzański Park Narodowy.

Władze Uczelni podpisały umowy o stałej współpracy obejmujące zróżnicowany i kompleksowy jej zakres. Umowy zawierają m.in. zapisy odnoszące się do opiniowania programów i planów studiów, co przekłada się na realny wpływ konkretnych podmiotów na kształtowanie sylwetki absolwenta ocenianego kierunku. Ten rodzaj współpracy potwierdzony został dokumentami w formie pisemnych opinii, ocen oraz zgłaszanych propozycji przedstawionymi do wglądu zespołu oceniającego.

Zespół oceniający nie uzyskał informacji czy program studiów jest co roku przedkładany interesariuszom zewnętrznym do analizy i zaopiniowania, po zadaniu pytania nie otrzymano odpowiedzi.

Wiodące obszary współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, to przede wszystkim realizacja praktyk zawodowych, wizyty studyjne m.in. w administracji publicznej – Gmina Zator,

angażowanie praktyków do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Studenci ocenianego kierunku określili, że realizacja praktyk jest ważnym obszarem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w sferze ustalania programów, celów i efektów, jakie powinni osiągnąć praktykanci, a następnie przyszli absolwenci ocenianego kierunku. Proces wymiany poglądów i możliwości, poszukiwanie najbardziej pożądanych cech, kompetencji oraz kwalifikacji pracowników dokonuje się najczęściej w trakcie nieformalnych rozmów, hospitacji lub podsumowań praktyk.

Podczas wizytacji nie zidentyfikowano prac etapowych oraz dyplomowych, które byłyby wynikiem współpracy Uczelni z przedsiębiorcami lub powstawały na zlecenie pracodawców. Rekomenduje się umożliwienie pracodawcom zlecenie zapotrzebowania na prace dyplomowe, odpowiadające konkretnym problemom badawczym.

Uczelnia zawarła porozumienia z wieloma sygnatariuszami, obrazujące działanie partnerstwa lokalnego, współpracując przy ocenianym kierunku, na rzecz promocji mobilności zawodowej na rynku pracy. Dzięki temu Uczelnia może w ciągły sposób monitorować potrzeby rynku pracy i aktualną ofertę zatrudnienia oraz doskonalić i poszerzać kwalifikacje zawodowe oraz kompetencje studentów. Współpraca ta umożliwia wymianę doświadczeń, a także dokonywanie analiz podmiotów odpowiedzialnych za lokalny rynek pracy. Długotrwała współpraca Uczelni z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego umożliwia właściwą selekcję i dobór podmiotów, z którymi współpracuje Uczelnia w ramach ocenianego kierunku, pozwala zorganizować zestawienie pracodawców, którzy są w stanie zagwarantować studentom należyty przebieg realizacji programu praktyk. Zestawienie to jest na bieżąco monitorowane, umożliwiając ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Współpraca z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się przez cały proces kształcenia, uwzględniając wymiar doradztwa zawodowego, wchodzenia studenta na rynek pracy, a zwięzła jest monitoringiem losów absolwentów. W tym ostatnim obszarze jednostką prowadzącą współpracę jest Uczelniane Biuro Karier.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warto zwrócić uwagę na różnorodne i liczne zestawienie podmiotów i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi współpracuje Uniwersytet KEN przy kierunku geografia. Dobór podmiotów jest zgodny z dyscyplinami, do których kierunek jest przyporządkowany oraz koncepcją i celami kształcenia. Podmioty sektora publicznego, prywatnego i społecznego, posiadające heterogeniczne struktury zatrudnienia umożliwiają praktykantom autentyczność poznania rynku pracy. Kształcenie, którego celem jest zapewnienie dostępu do kadr na lokalnym i regionalnym rynku pracy sprawiło, że długotrwałe partnerstwo jest właściwie prowadzone, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zarówno studentów, jak i pracodawców. Obszar i działania podmiotów współpracujących z władzami Uczelni prowadzącej kierunek, umożliwiają kształcenie studenta i kształtowanie sylwetki absolwenta dobrze poruszającego się w realiach rynku pracy, zgodnie z przyjętymi celami kształcenia. Intencją niektórych interesariuszy, przyjmujących studenta na praktyki zawodowe, jest stworzenie zasobów kadrowych pod konkretne stanowiska w swoim podmiocie. Opiniowanie przez interesariuszy

zewnątrznych, programów i planów studiów, odbywanie praktyk zawodowych, wizyt studyjnych oraz kooperacja Władz Uczelni z podmiotami odpowiedzialnymi za profilowanie lokalnego i regionalnego rynku pracy, zawierających jego pogłębione analizy, pozwalają na ciągły monitoring i modyfikacje programu studiów i zakładanych efektów uczenia się. Umożliwiają kreowanie sylwetki absolwenta pożądanego na rynku pracy. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest dobra i daje wymierne efekty w procesie nauczania. Rozpiętość organizacyjna otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi ciągle współpracują władze jednostki prowadzącej oceniany kierunek umożliwia niezwłoczne reagowanie na zmiany zachodzące na rynku pracy. Pozwala także na właściwy wybór miejsc odbywania praktyk, racjonalnych ram współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wspólnego ustalania efektów uczenia się. Ankiety wśród studentów i pracodawców połączone z badaniami losów absolwentów i uzupełnione o opinie otoczenia społeczno-gospodarczego na temat jakości kształcenia dają perspektywy dopasowania treści programu dydaktycznego, który jest adekwatny do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się umożliwienie pracodawcom zlecenie zapotrzebowania na prace dyplomowe, odpowiadające konkretnym problemom badawczym.

Zalecenia

brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Umiędzynarodowienie jest jednym z celów strategicznych Uczelni w obszarze doskonałości kształcenia, a działania prowadzone na kierunku geografia dobrze się weń wpisują. Zarówno nauczyciele jak i studenci mają wiele zróżnicowanych możliwości rozwoju międzynarodowego, związanych przede wszystkim z programami Erasmus+ i CEEPUS. Od 2019 pracownicy 43 razy prowadzili wykłady na uczelniach zagranicznych, również pozaeuropejskich. Uczestniczyli także w 13 programach typu „Staff Training”, w tym również dotyczącym praktycznych aspektów rozwijania umiędzynarodowienia i mobilności. Studenci mają możliwość podjęcia studiów w uczelni zagranicznej w ramach 30 bezpośrednich umów dwustronnych. Zainteresowanie jest jednak znikome, na wyjazd decydują się pojedyncze osoby. W rozmowie z zespołem oceniającym studenci potwierdzili, że oferta wyjazdowa programu Erasmus+ jest im znana, ale nie korzystają z niej ze względu na ograniczenia osobiste (przede wszystkim finanse i praca zawodowa). Bardziej niż dłuższy pobyt na innej uczelni, interesują ich krótkie wyjazdy badawcze, które współorganizują wraz z kadrą kierunku. W latach 2019-2023 odbyły się trzy tego typu wyjazdy, poświęcone przede wszystkim pracom kartograficznym (Cypr, Laponia, Chorwacja). IBNZ oferuje zajęcia w języku

angielskim dla studentów przebywających na wymianie Erasmus+. Są one zbieżne tematycznie z zagadnieniami poruszonymi na kierunku geografia. Część z nich przygotowano w formule umożliwiającej naukę obsługi specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w badaniach geograficznych (np. kurs *Past and contemporary climate change, Living in a polluted environment*). Poza realizacją zajęć w ramach studiów, studenci przyjeżdżający zachęceni są do uczestnictwa w życiu Instytutu, aktywnościach Koła Naukowego, niekiedy angażują się także w badania naukowe. OD 2019 kursy z zakresu geografii odbyło blisko 40 studentów zagranicznych, m.in. z Grecji, Hiszpanii, Holandii oraz Rumunii. Odpowiedzialny za kierunek instytut podejmuje działania na rzecz integracji studentów uczelni i studentów zagranicznych, m.in. poprzez program „Erasmus Buddies”, w ramach którego studenci „miejscowi” służą gościom wsparciem w codziennym funkcjonowaniu na uczelni i poza nią. Jest to również forma wspierająca umiędzynarodowienie studentów kierunku geografia w ramach własnej Uczelni. Integralnym elementem tego rodzaju umiędzynarodowienia jest również kształcenie językowe, z którego studenci korzystają w ramach programu studiów. W ramach grantów finansowanych ze środków zewnętrznych w roku 2022/2023 dodatkowe zajęcia z języka angielskiego dla studentów II stopnia prowadził native speaker. W kursach doskonalących umiejętności językowe uczestniczą również nauczyciele akademicy. IBNZ odwiedzają profesorowie wizytujący, którzy prowadzą zajęcia w jęz. angielskim; byli to m.in., goście z Wielkiej Brytanii i USA. Goście zagraniczni odwiedzający Instytut są zapraszani także do udziału w zajęciach terenowych, co służy wzbogaceniu treści i formy zajęć. Na przykład, w 2019 w ćwiczeniach terenowych w Karpatach uczestniczył profesor z uniwersytetu w Padwie.

Okresowa ocena skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów przeprowadzana jest przez władze instytutu oraz zespół ds. jakości kształcenia. programach międzynarodowych. Zainteresowanie studentów wybranymi kierunkami mobilności określane jest na podstawie badań ankietowych. Pozwala to na dostosowanie oferty umów dwustronnych do zainteresowań i potrzeb. Na przykład, podjęto współpracę z oferującym zbliżony program w zakresie kształcenia geograficznego Uniwersytetem Harokopio w Atenach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku geografia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Nauczyciele akademicy i studenci mają możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności związanej z kształceniem na ocenianym kierunku. Stopień umiędzynarodowienia kształcenia podlega okresowej weryfikacji. Obejmuje ona ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów, a jej wyniki są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci kierunku geografia w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej są wspierani w procesie uczenia się w sposób stały i kompleksowy. Wsparcie studentów przybiera zróżnicowane formy dostosowane do ich potrzeb. Uczelnia zapewnia studentom dostęp do współczesnych technologii oraz oprogramowania, niezbędnych do osiągnięcia efektów uczenia się i przygotowania do wejścia na rynek pracy.

Studenci rozpoczynający naukę w UKEN na początku roku akademickiego uczestniczą w spotkaniach organizacyjnych, gdzie przedstawiane im są zasady funkcjonowania Uczelni. Każda grupa studencka ma przypisanego opiekuna, który stanowi pierwszą instancję do zgłaszania wszelkich problemów i wniosków. Studenci mają możliwość konsultacji z opiekunem roku, zarówno stacjonarnych jak i za pośrednictwem platformy MS Teams. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym PKA wyrazili duże zadowolenie na temat jakości współpracy z opiekunami poszczególnych lat. Studenci kierunku geografia mają możliwość rozwoju naukowego w ramach Studenckiego Koła Naukowego Geografów. Działalność koła umożliwia uczestnictwo w projektach badawczych realizowanych zarówno na terenie Polski jak i za granicą. Studenci mają także możliwość publikacji wyników swoich prac i przedstawiania ich na konferencjach. W ramach wsparcia w rozwoju naukowym Uczelnia zapewnia studentom dostęp do specjalistycznego sprzętu oraz oprogramowania, z którego studenci mogą swobodnie korzystać w celu prowadzenia badań własnych. Dodatkowo studenci prowadzący badania mogą uzyskać dofinansowanie ze strony władz instytutu, władz dziekańskich czy Rektora UKEN. Uczelnia zapewnia wsparcie studentów w procesie wejścia na rynek pracy za pośrednictwem Biura Karier i Współpracy z Absolwentami. Działania Biura obejmują doradztwo zawodowe (zarówno indywidualne jak i grupowe), organizacją warsztatów i szkoleń dotyczących umiejętności potrzebnych do efektywnego poruszania się na rynku pracy, dostarczaniem informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji, a także zbieraniem i udostępnianiem ofert pracy, staży i praktyk zawodowych. Organizowane są także kursy pozwalające na zdobycie wiedzy praktycznej i umiejętności, którą w przyszłości mogą wykorzystać absolwenci kierunku geografia. Dodatkowo zostały podjęte działania mające na celu wprowadzenie kursu z zakresu radzenia sobie ze stresem dla studentów specjalności nauczycielskiej.

Osoby szczególnie zaangażowane w działalność naukową są włączane w badania czy projekty naukowe prowadzone przez pracowników badawczo-dydaktycznych. Poza tym studenci, którzy w toku studiów otrzymywali wysokie oceny z egzaminów i zaliczeń, a także przygotowali prace dyplomową o wyróżniających się walorach naukowych (w ocenie recenzenta), na wniosek dyrektora instytutu są nagradzani poprzez otrzymanie dyplomu ukończenia studiów z wyróżnieniem. Takie działania stanowią dodatkową motywację dla studentów do rozwoju naukowego.

Istotnym wsparciem dla części studentów jest umożliwienie studiowania w oparciu o indywidualną ścieżkę kształcenia. Jest to szczególnie ważne narzędzie kształcenia w przypadku osób wybitnych, studiujących na innych kierunkach, bądź też realizujących karierę naukową lub zawodową. Studenci

wybitni, którzy uzyskują wysokie wyniki w nauce mają możliwość uzyskania stypendium rektora. Motywacją studentów do rozwoju w nauce była realizacja w Uczelni projektu Chcieć to MOOC-Rozszerzenie oferty edukacyjnej UP w zakresie zdalnego kształcenia. Projekt umożliwił studentom uczestnictwo w szeregu dodatkowych kursów dostępnych na platformie mobilnej. Realizacja kursów w projekcie prowadziła do uzyskania co najmniej dwóch spośród następujących kompetencji odpowiadających potrzebom społeczno-gospodarczym: językowych, informatycznych, analitycznych, w tym umiejętności rozwiązywania problemów, komunikacyjnych. Studenci, którzy ukończyli kurs otrzymali odpowiednie certyfikaty. Poza działalnością naukową studenci kierunku geografia zachęceni są do rozwoju umiejętności sportowych oraz organizacyjnych. Poprzez działalność Akademickiego Związku Sportowego studenci mają możliwość uczestnictwa w zajęciach sportowych w kilkunastu dostępnych sekcjach. W Uczelni funkcjonuje Instytutowa Rada Samorządu Studentów, Niezależne Zrzeszenie Studentów oraz Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych. Podczas spotkania studentów z zespołem oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili współpracę organizacji studenckich z Władzami Uczelni. Organizacje wspierane są zarówno finansowo jak i pozamaterialnie. W celu rozwoju umiejętności artystycznych studenci mogą angażować się w działalność Chóru Mieszanego Educatus.

Studenci są aktywnie włączani w proces opiniowania programów studiów poprzez ich obecność w Kierunkowej Radzie Jakości Kształcenia. Instytutowa Rada Samorządu Studentów posiada własne biuro i dzięki wsparciu ze strony Uczelni organizuje liczne inicjatywy skierowane do społeczności studenckiej.

W Uczelni funkcjonuje wielopoziomowe wsparcie dla studentów z indywidualnymi potrzebami. Za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami odpowiada Biuro ds. osób z niepełnosprawnościami, które wdraża w życie programy stworzone specjalnie dla studentów z różnorodnymi rodzajami niepełnosprawności, przeżywającymi kryzys psychiczny lub trudne sytuacje życiowe. W ramach Biura działa zespół wsparcia o nazwie Peer Support, który udziela profesjonalnej pomocy dzięki współpracy z psychologiem i asystentami zdrowienia. Możliwe jest również skorzystanie z pomocy indywidualnego asystenta dydaktycznego. Uczelnia zapewnia wsparcie studentom z niepełnosprawnościami także dzięki dostępowi do systemów i sprzętów umożliwiających komfortowe uczestnictwo w zajęciach. Dostępne są m.in. pętle indukcyjne dla osób niedosłyszących i niesłyszących oraz oznaczenia w języku Braille'a. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż studenci niesłyszący mają możliwość skorzystania z usług tłumacza języka migowego. Studenci ze szczególnymi potrzebami mogą ubiegać się o indywidualizację zajęć dydaktycznych oraz dostosowanie metod kształcenia.

Wsparcie psychologiczne studentów zapewnione jest poprzez organizowanie konsultacji psychologicznych. Mają one na celu krótkoterminowe wsparcie w sytuacji kryzysowej oraz wstępną diagnozę i wskazanie, gdzie powinno się uzyskać dalszą pomoc. Konsultacje mają charakter indywidualnych spotkań. Studenci mają pełną wiedzę na temat procedury składania skarg i wniosków. Podczas spotkań organizacyjnych przeprowadzanych dla studentów nowo przyjętych przekazywane są informacje jak postępować w przypadku sytuacji problemowych. Proces składania skarg i wniosków jest przejrzysty i łatwo zrozumiały dla studentów. Studenci zgłaszają się w pierwszej kolejności do opiekuna roku lub Rady Samorządu Studentów, następnie w przypadku braku rozwiązania sprawa kierowana jest do Dyrekcji Instytutu lub Władz Uczelni. Wszystkie wnioski studentów rozpatrywane są niezwłocznie.

W celu zapobiegania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy w Uczelni obowiązują sformalizowane procedury określające zasady postępowania w sytuacjach niepożądanych.

W Uniwersytecie został powołany Pełnomocnik Rektora ds. Równego Traktowania, którego rolą jest ochrona studentów przed przemocą i dyskryminacją w przypadkach nierównego traktowania, m.in. ze względu na płeć, orientację seksualną, wiek, pochodzenie etniczne, wyznanie, poglądy polityczne czy przynależność związkową. Do zadań Pełnomocnika należy również nadzorowanie przestrzegania wypracowanych w środowisku akademickim standardów równościowych i zobowiązań wynikających z przyjęcia przez Uczelnię Europejskiej Karty Naukowca. Działania zapobiegające dyskryminacji prowadzone są także przez Rektorską Komisję ds. Równego Traktowania, której główne zadania mają na celu m.in.: współpracę z Pełnomocnikiem Rektora ds. Równego Traktowania, inicjowanie rozwiązań na rzecz równego traktowania dla całej społeczności akademickiej, podejmowanie działań na rzecz upowszechniania wiedzy w zakresie przestrzegania zasad równego traktowania, w szczególności w formie spotkań lub szkoleń kierowanych do społeczności akademickiej, tworzenie procedur dotyczących przeciwdziałania, dyskryminacji i przemocy oraz równego traktowania.

Studenci, którzy doświadczają dyskryminacji czy przemocy mogą także liczyć na wsparcie ze strony opiekuna roku oraz Rzecznika Praw Studenta, wyłonionego z grona studentów. Za wsparcie administracyjne w procesie uczenia się odpowiada Centrum Obsługi Studenta. Pracownicy Centrum udzielają niezbędnych informacji i porad, zajmują się wydawaniem i przyjmowaniem wszystkich dokumentów oraz obsługą administracyjną prac dyplomowych. Przekazują także bieżące informacje o organizacji roku akademickiego, informują o konkursach dla studentów i absolwentów, w tym na najlepszą pracę dyplomową. Godziny dostępności pracowników Centrum dla studentów ustalone są na początku semestru. Harmonogram konsultacji jest dostosowany do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. Istnieje możliwość odbycia konsultacji także za pośrednictwem platformy MS Teams oraz telefonicznie.

Studenci mają możliwość wyrażenia opinii na temat oferowanego przez Uczelnię wsparcia. Ocena wsparcia przeprowadzana jest za pomocą ogólnouczelnianych ankiet dotyczących efektywnego korzystania z infrastruktury i oprogramowania stosowanego w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zasięg ich oddziaływania, skuteczność systemu motywacyjnego, poziom zadowolenia studentów, w tym zadowolenia z narzędzi kształcenia zdalnego. Wyniki przeprowadzonej ankietyzacji są opracowywane i przedstawiane do wiadomości studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów kierunku geografia w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w procesie uczenia się ma charakter kompleksowy i obejmuje wszystkie aspekty funkcjonowania studentów w Uczelni. Studenci są wspierani zarówno w sposób materialny jak i niematerialny. Uczelnia zapewnia dostęp do najnowszych technologii umożliwiających uzyskanie założonych efektów uczenia się. Studenci mają możliwość rozwoju umiejętności artystycznych, sportowych i organizacyjnych poprzez funkcjonowanie w Uczelni licznych organizacji studenckich. Osoby zaangażowane naukowo mogą działać w kole naukowym oraz prowadzić badania własne pod okiem pracowników Uczelni. Studentom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz studentom z niepełnosprawnościami zapewniane jest wsparcie finansowe oraz podejmowane są odpowiednie działania mające na celu dostosowanie procesu uczenia się do ich indywidualnych potrzeb.

Działalność samorządu studenckiego jest wspierana przez Uczelnie zarówno materialnie jak i organizacyjnie. Zapewniony jest także wpływ studentów na program studiów, warunki studiowania oraz wsparcie udzielane studentom w procesie nauczania i uczenia się.

Uczelnia dokonuje stałych przeglądów oferowanego wsparcia co stanowi podstawę do ciągłego podwyższania jakości form wpięcia studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej jako jedną z form pomocy studentom z niepełnosprawnościami oferuje możliwość skorzystania z tłumacza języka migowego podczas zajęć. Umożliwia to osobom niesłyszącym i niedosłyszącym pełny i swobodny dostęp do treści zajęć dydaktycznych, wspierając równość szans w procesie uczenia się. Jest to działanie unikatowe w skali kraju i zasługuje na szczególne uznanie.
2. Dostęp do tłumacza języka migowego podczas zajęć stanowi wzór wsparcia studentów z niepełnosprawnościami.

Rekomendacje

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Uczelnia zapewnia interesariuszom zewnętrznym i wewnętrznym dostęp do informacji dotyczących kierunku geografia. Informacje te są dostępne dla szerokiego grona odbiorców, bez ograniczeń technicznych, związanych z miejscem, czasem i lokalizacją. Strona internetowa Uczelni oraz strona internetowa Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi dostosowane są do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez umożliwienie ustawienia odpowiedniej wielkości czcionki czy ustawienia wysokiego kontrastu. Dodatkowo główna strona Uczelni umożliwia skorzystanie z pomocy tłumacza języka migowego co zwiększa komfort odbioru treści znajdujących się na stronie osobom niesłyszącym i niedosłyszącym. Zarówno na stronie głównej Uczelni jak i stronie Instytutu informacje mogą być wyświetlane w języku polskim oraz angielskim, zwiększając tym samym atrakcyjność strony dla interesariuszy zagranicznych. Na obu stronach znajduje się bezpośredni odnośnik do Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) gdzie Uczelnia publikuje najważniejsze akty prawne w tym programy studiów.

Informacje ogólne na temat oferty i funkcjonowania Uczelni, szczegóły procesu rekrutacji oraz charakterystyka organizacji działających w UKEN umieszczone są na głównej stronie internetowej Uczelni. Proces oraz warunki rekrutacji zostały szczegółowo opisane w dedykowanym poradniku dostępnym na stronie internetowej Uczelni. Charakterystyka warunków studiowania oraz wsparcie studentów w procesie uczenia się są skrupulatnie opisane na stronie głównej UKEN a także stronie Instytutu. Zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni mają dostęp do szerokiego zakresu

informacji za pośrednictwem strony internetowej uczelni oraz Instytutu. W odpowiednich zakładkach znajdują się dane dotyczące celu kształcenia, kompetencji oczekiwanych od kandydatów, warunków przyjęcia na studia i kryteriów kwalifikacji kandydatów, a także terminarza procesu przyjęć. Szczegółowo opisany jest program studiów, obejmujący efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, jak również charakterystyka systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym informacje dotyczące uznawania efektów uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania. Dostępne są także informacje o przyznawanych kwalifikacjach i tytułach zawodowych po ukończeniu studiów. Interesariusze zewnątrzni mogą zapoznać się również z charakterystyką warunków studiowania i formami wsparcia w procesie uczenia się, takimi jak regulaminy świadczeń dla studentów, zasady korzystania z konsultacji psychologicznych, harmonogramy zajęć i sesji egzaminacyjnej, informacje o opiekunach lat oraz dyżurach nauczycieli akademickich. Ponadto publikowane są dane dotyczące bieżących badań i projektów realizowanych w ramach Instytutu. Potencjalni interesariusze na stronie Instytutu znajdują również szereg treści dotyczących wymian akademickich, oferty kół naukowych oraz działalności jednostek administracyjnych Instytutu.

Poza stronami internetowymi interesariusze wewnętrzni oraz zewnątrzni mogą pozyskać informacje o kierunku geografia w UKEN za pośrednictwem profili w mediach społecznościowych na platformach Facebook, Instagram oraz X. W ten sposób Instytut zapewnia dostęp do bieżących informacji dotyczących organizacji studiów, organizowanych wydarzeń oraz osiągnięć pracowników i studentów dla jeszcze szerszego grona odbiorców. Za pośrednictwem profili w mediach społecznościowych prowadzona jest przez Uczelnię komunikacja medialna oraz działania promocyjne dotyczące kierunku.

Publikowane treści dotyczące kierunku geografia są stale monitorowane i weryfikowane przez pracowników Instytutu. Dodatkowo w bieżącym roku akademickim powołano zespół ds. Promocji, który jest odpowiedzialny za koordynowanie działań promocyjnych Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi. Oceny publikowanych treści oraz dostępu do informacji dokonują także studenci za pośrednictwem ankiet. Wyniki ankiet są następnie opracowywane i omawiane na posiedzeniach Rady Instytutu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia publiczny dostęp do zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i wszystkich niezbędnych informacjach dotyczących funkcjonowania Uczelni oraz warunków studiowania na kierunku geografia. Zarówno kandydaci na studia, studenci jak i interesariusze zewnątrzni mają możliwość pozyskania informacji dotyczących ocenianego kierunku oraz organizacji procesu kształcenia na stronie internetowej Uczelni. Osoby zainteresowane studiowaniem na kierunku studiów geografia mają pełny dostęp do informacji o warunkach przyjęć na studia, na stronie internetowej znajduje się także szczegółowy opis procesu rekrutacji oraz poradnik. Interesariusze na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych znajdują treści dotyczące prowadzonych badań naukowych, bieżących wydarzeń z życia Instytutu oraz działalności organizacji studenckich. Zakres oraz poprawność i aktualność publikowanych treści monitorowany

jest przez pracowników Instytutu w ramach zespołu ds. Promocji a także za pośrednictwem przeprowadzanej wśród studentów ankietyzacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Główna strona internetowa Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej umożliwia skorzystanie z funkcji tłumacza migowego. Takie działanie jest przykładem nowoczesnej i inkluzywnej praktyki, która znacząco ułatwia pełny i komfortowy dostęp do informacji dla interesariuszy niedosłyszących i niesłyszących. Połączenie się z tłumaczem możliwe jest według opublikowanego, stale dostępnego harmonogramu pracy tłumacza, w okresie zajęć dydaktycznych są to godziny od 8:00 do 16:00 od poniedziałku do soboty.
2. Możliwość połączenia się z tłumaczem języka migowego w celu lepszego dostępu do informacji to zjawisko zdecydowanie zasługujące na uznanie, unikatowe w skali kraju. Takie rozwiązanie świadczy o otwartości Uczelni na potrzeby różnych grup użytkowników i dbałości o równe szanse w dostępie do informacji.

Rekomendacje

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Zgodnie z zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie nr R/Z.0201-100/2020 z dnia 26 listopada 2020 roku w sprawie: wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Rada Jakości Kształcenia dla kierunku geografia sprawuje nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów geografia. Struktura organizacyjna Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia w UKEN obejmuje:

- Uniwersytecką Radę ds. Jakości Kształcenia,
- Rady Jakości Kształcenia dla kierunku/kierunków (RJK),
- Koordynatorów kierunkowych,
- Senacką Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia (pełni funkcję doradczą),
- Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju (sprawuje nadzór nad całością WSJK).

Zgodnie z załącznikiem do tego rozporządzenia (R/Z.0201-100/2020 z dnia 26 listopada 2020 roku) do zadań RJK należą:

- zapewnianie spójności polityki jakości kształcenia na poziomie całego Uniwersytetu;

- opracowywanie i aktualizowanie uniwersyteckich standardów i wytycznych dotyczących jakości kształcenia;
- opiniowanie programów studiów i zmian w programach kształcenia z perspektywy zgodności z polityką jakości i strategicznymi celami uczelni;
- inicjowanie i koordynowanie przeglądów programów studiów na poziomie ogólnouniwersyteckim;
- analizowanie wyników ankietyzacji oraz innych narzędzi oceny jakości kształcenia w skali całego Uniwersytetu;
- monitorowanie i ewaluacja funkcjonowania Rad Jakości Kształcenia w poszczególnych jednostkach;
- rekomendowanie działań doskonalących w zakresie jakości kształcenia;
- wspieranie rozwoju kompetencji dydaktycznych kadry akademickiej;
- współpraca z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi (np. studentami, absolwentami, pracodawcami) w zakresie poprawy jakości kształcenia;
- przygotowywanie okresowych raportów dotyczących stanu jakości kształcenia w uczelni oraz przedstawianie ich władzom Uniwersytetu;
- wspieranie wdrażania innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych i technologicznych.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury zebrane w zarządzeniu RD.Z.0211.3.2021 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 13 kwietnia 2021. Modyfikacje planów i programów studiów są dokonywane na podstawie uchwały Rady Instytutu, podejmowanej w odpowiedzi na wniosek zgłoszony przez członków Rady Jakości Kształcenia (w tym koordynatora kierunku). Rada ta gromadzi i analizuje dane pozyskane zarówno od interesariuszy wewnętrznych – takich jak pracownicy i studenci – jak i zewnętrznych, reprezentujących otoczenie społeczno-gospodarcze. Proponowane zmiany są konsultowane z Działem Dydaktyki i Praktyk oraz poddawane opinii Instytutowej Rady Samorządu Studenckiego. Po zatwierdzeniu przez Radę Instytutu i uchwaleniu przez Senat UKEN, ostateczna wersja planów i programów studiów przekazywana jest do Działu Dydaktyki i Praktyk, a następnie publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej UKEN.

W projektowaniu programu studiów opisanym w tymże zarządzeniu uwzględnione są innowacje dydaktyczne, osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej, współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość. Ponadto w zarządzeniu tym jasno zdefiniowana jest forma zajęć e-learnigowych oraz wytyczne do osiągnięcia jakiego rodzaju efektów uczenia się mogą znaleźć zastosowanie.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, które ogłaszane są w uchwałą Senatu i rozporządzeniem Rektora (przykładowo warunki rekrutacji na rok 2024/2025 określone zostały w Uchwale Senatu Uczelni nr 1.24.04.2023 oraz Zarządzeniu Nr R.Z.0211.42.2023 Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 26 kwietnia 2023 roku). W załącznikach do Uchwały znajdują się m. in. szczegółowe warunki postępowania kwalifikacyjnego. Dokumenty te regulują m.in. liczbę miejsc na poszczególnych kierunkach, wysokość opłaty rekrutacyjnej, harmonogram postępowania

rekrutacyjnego oraz zasady przyjmowania laureatów olimpiad i konkursów.

Systematyczna ocena programu studiów na kierunku geografia prowadzona jest przez kilka komplementarnie działających jednostek Uczelni. Kluczową rolę odgrywa Rada Jakości Kształcenia, która na poziomie ogólnouczelnianym monitoruje zgodność programu z polityką jakości, analizuje realizację efektów uczenia się i formułuje zalecenia doskonalące. Na poziomie jednostki prowadzącej kierunek, ocena ta realizowana jest przez Radę Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi, w którym kierunek jest osadzony. Rada ta koordynuje wewnętrzne przeglądy programu, rozpatruje wnioski nauczycieli akademickich, studentów oraz interesariuszy zewnętrznych, a także zatwierdza propozycje zmian. Bieżący nadzór nad programem sprawuje koordynator kierunku, który odpowiada za gromadzenie i analizę danych dotyczących realizacji programu oraz uczestniczy w przygotowywaniu raportów samooceny. W pracach tych uczestniczą również komisje programowe i zespoły kierunkowe, które zajmują się analizą treści kursów, zgodności efektów uczenia się z Polską Ramą Kwalifikacji oraz adekwatnością programu do potrzeb rynku pracy. Uzupełnieniem tego systemu jest działalność Biura Karier i Współpracy z Absolwentami, które prowadzi monitoring losów zawodowych absolwentów oraz przekazuje wyniki tych analiz do wykorzystania w procesie oceny i doskonalenia programu. W proces ten włączani są także interesariusze zewnętrzni – ich opinie i doświadczenia, szczególnie w kontekście organizacji praktyk zawodowych i projektów aplikacyjnych, stanowią istotne źródło informacji wykorzystywane w modyfikacjach programu. Całość procesu oceny ma charakter cykliczny i jest dokumentowana w postaci protokołów z posiedzeń rad instytutowych i komisji kierunkowych, rocznych raportów kierunkowych, sprawozdań przekazywanych do Rady Jakości Kształcenia, a także zbiorczych analiz wyników ankiet studenckich i danych z monitoringu losów absolwentów. W przypadku wprowadzania zmian w programie studiów dokumentacja obejmuje także projekty nowych planów i kart kursów oraz uchwały Senatu i Rektora zatwierdzające modyfikacje.

Na kierunku geografia prowadzona jest systematyczna ocena programu studiów. W wyniku prowadzonych analiz w ostatnich latach wprowadzono szereg zmian w programie studiów, np.:

- zaktualizowano treści kursów, aby zwiększyć udział zagadnień związanych z gospodarką przestrzenną, analizą przestrzenną i wykorzystaniem narzędzi GIS (w odpowiedzi na sygnały z rynku pracy i opinie studentów),
- wzmocniono komponent praktyczny poprzez wprowadzenie nowych zajęć terenowych i ćwiczeń laboratoryjnych,
- uwzględniono potrzeby kształcenia nauczycieli geografii, modyfikując specjalności nauczycielskie w sposób spójny z obowiązującym rozporządzeniem MEiN dotyczącym standardów kształcenia nauczycieli,
- rozszerzono ofertę przedmiotów do wyboru, dostosowując ją do zainteresowań studentów oraz aktualnych kierunków badań prowadzonych przez kadre.

Istotnym źródłem informacji są ankiety ewaluacyjne przeprowadzane wśród studentów, które dostarczają informacji zwrotnych na temat satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania, jakości wsparcia dydaktycznego oraz dostępności pomocy w procesie uczenia się. Opinie te są analizowane na poziomie instytutowym i uczelnianym, a wnioski z nich wykorzystywane są w pracach Rad Instytutów i Rady Jakości Kształcenia.

Informacje zwrotne od nauczycieli akademickich, gromadzone m.in. w toku cyklicznych spotkań zespołów kierunkowych, umożliwiają ocenę efektywności stosowanych metod dydaktycznych oraz wskazanie potrzeb doskonalenia programu. Jednocześnie utrzymywane są relacje z otoczeniem

społeczno-gospodarczym, w szczególności z instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki zawodowe, a opinie pracodawców i przedstawicieli instytucji zewnętrznych są włączane do przeglądów programu jako jeden z elementów oceny jego użyteczności rynkowej.

Dodatkowo, Biuro Karier i Współpracy z Absolwentami prowadzi monitoring losów zawodowych absolwentów kierunku geografia w formie badań ankietowych. Zbierane w ten sposób dane pozwalają analizować ścieżki kariery zawodowej, poziom wykorzystania nabytych kompetencji w praktyce oraz oczekiwania rynku wobec nowych absolwentów. Zgromadzone dane są zestawiane i analizowane w raportach okresowych oraz sprawozdaniach kierunkowych, a ich wyniki stanowią podstawę do podejmowania decyzji w zakresie modyfikacji programu studiów, jego dostosowania do zmieniających się warunków oraz systematycznego doskonalenia jakości kształcenia. Jednakże, mimo że Uczelnia wdraża mechanizmy weryfikacji efektów uczenia się i wsparcia studentów, udział wskaźników ilościowych w procesie monitorowania jest niewystarczający. Brakuje danych statystycznych oraz analiz trendów, które pozwoliłyby na ocenę skuteczności tych działań. W celu poprawy jakości kształcenia warto wprowadzić regularne gromadzenie i analizę danych dotyczących postępów i niepowodzeń studentów.

W systematycznej ocenie programu studiów na kierunku biorą zarówno interesariusze wewnętrzni – kadra dydaktyczna kierunku oraz studenci, jak i zewnętrzni - pracodawcy i absolwenci kierunku. Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a wyniki tej oceny są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku. Przykładowo w trakcie poprzedniej ewaluacji kierunku geografia zespół oceniający PKA zwrócił uwagę na zbyt dużą liczbę specjalności do wyboru; w odpowiedzi na tę uwagę w zmodyfikowanym programie z 2023 roku liczba specjalności na studiach I i II stopnia uległa zmniejszeniu oraz zalecił uwzględnienie zajęć z emisji głosu w programie specjalności nauczycielskiej – zajęcia te zostały wprowadzone do programu specjalności nauczycielskich.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku geografia prowadzone są systematyczna ocena i doskonalenie programu studiów, w szczególności w zakresie mechanizmów wewnętrznego zapewniania jakości kształcenia oraz aktywnego udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie oceny i modyfikacji programu. Zgodnie z zarządzeniem Rektora UKEN nr R/Z.0201-100/2020, wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia (WSJK) obejmuje wielopoziomą strukturę organizacyjną, w tym: Uniwersytecką Radę ds. Jakości Kształcenia (URJK), Rady Jakości Kształcenia (RJK) dla poszczególnych kierunków, koordynatorów kierunkowych oraz komisje senackie i prorektora ds. kształcenia. URJK opracowuje standardy jakości, opiniuje programy studiów, analizuje dane z ankiet, monitoruje działalność RJK oraz inicjuje działania doskonalące. Dzięki temu zapewniona jest spójność polityki jakości kształcenia, a także zgodność programów z celami strategicznymi Uczelni.

Program studiów na kierunku geografia podlega formalnym procedurom modyfikacji zgodnie z zarządzeniem Prorektora ds. Kształcenia RD.Z.0211.3.2021. Zmiany są inicjowane w oparciu o dane gromadzone przez Radę Jakości Kształcenia, w tym poprzez konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi (np. pracodawcami, instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki), a także z Radą

Samorządu Studenckiego i Działem Dydaktyki i Praktyk. Finalna wersja programu jest zatwierdzana przez Senat i publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej, co zapewnia transparentność procesu.

Ocena programu studiów odbywa się cyklicznie i obejmuje analizę zgodności efektów uczenia się z Polską Ramą Kwalifikacji oraz potrzebami rynku pracy. W tym celu wykorzystywane są m.in.:

- raporty samooceny,
- analizy wyników ankiet studenckich,
- monitoring losów zawodowych absolwentów prowadzony przez Biuro Karier,
- opinie kadry i zespołów kierunkowych,
- dane z przeglądów programu na poziomie instytutowym.

W wyniku prowadzonych ocen wprowadzono istotne zmiany w programie studiów, m.in.:

- zwiększenie komponentu praktycznego poprzez nowe ćwiczenia terenowe i laboratoryjne,
- dostosowanie treści kursów do potrzeb rynku pracy (np. zagadnienia GIS, gospodarka przestrzenna),
- modyfikację specjalności nauczycielskich zgodnie z rozporządzeniem MEiN,
- wprowadzenie zajęć z emisji głosu po uwagach PKA z poprzedniej ewaluacji,
- ograniczenie liczby specjalności zgodnie z rekomendacjami.

Te działania potwierdzają, że Uczelnia reaguje na wyniki ewaluacji zewnętrznych i opinie PKA, a także dba o systematyczne doskonalenie programu studiów.

Na szczególną uwagę zasługuje aktywny udział interesariuszy zewnętrznych – ich opinie zbierane są w kontekście praktyk zawodowych, a także na podstawie badań losów zawodowych absolwentów, co wpisuje się w wymóg współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Warto jednak zaznaczyć, że mimo wdrożonych rozwiązań, udział wskaźników ilościowych w procesie monitorowania jakości kształcenia jest niewystarczający. Brakuje systematycznej analizy statystycznej trendów w zakresie postępów i niepowodzeń studentów, co ogranicza możliwość pełnej oceny efektywności działań. W związku z tym rekomenduje się rozwój narzędzi analitycznych opartych na danych ilościowych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

brak

Rekomendacje

1. Zwiększenie udziału wskaźników ilościowych w analizie jakości kształcenia.

Zalecenia

brak